

Nacijska propaganda ima silovit glas.

Neuspehi Anglije povzročajo vladi mnogo kritike

POMENEK V WASHINGTONU NALETET NA NEUGODJE POROČIL IZ AFRIKE. — SE ENA FRONTA ZNOVA OBLJUBLJENA. PROBLEM POMORSKEGA PROMETA

Dramatiziranje Churchillovega obiska v Zed. državah se je ponesrečilo in domov se je vrnil ne kot zmagovalen državnik nego da brani svoj kabinet pred kritiki v parlamentu.

Vprašanje še ene fronte

Ko je javnost izvedela, da je prišel v Washington na posvetovanja z Rooseveltom, je pričakovala senzacionalno oznanilo, da bo angleška in ameriška armada vsak čas invadirala kontinent in s tem pomagala sovjetski armadi, proti kateri je sedaj naperjena skoro vsa nemška oborožena sila.

Še eno fronto so Zed. države in Anglija že obljubile. To sta na svojem zadnjem sestanku Roosevelt in Churchill znova potrdila, nista pa navedla, kdaj in kje se dogodi.

Poraz Angležev v Libiji

Churchill je imel bržkone glavni namen na sestanku z Rooseveltom razmotrivati o tej še eni fronti. Z njim so prišli člani angleškega generalnega štaba in posvetovanj so se udeležili z njimi vred ameriški vojaški ter mornarični veščaki. Toda ravno ko so posvetovanja dobro razvijali, so udarila mednje poročila o angleškem porazu v Libiji. Tobruk je padel po enem dnevu nemškega obleganja. Angleške čete, kar jih je ostalo, so se umaknile v Egipt in za njimi se zdržema pomika nemška armada.

Angleško ljudstvo takega izida vojne v Libiji ni pričakovalo. Nepojmljivo mu je, kako se je na tem bojišču mogel dogoditi za Anglijo tako tragičen izid in Daily Herald je Churchillu svetoval, naj se v Washingtonu posvetuje ne samo kako zmagati, nego kako postopati v slučaju, da bo vojna za zavezniške izgubljena.

Suez in oljna polja v nevarnosti

Drugo fronto Anglija torej že ima v Afriki. Namen nemške ofenzive na tem bojišču je vzeti suezski prekop in prodreti na bližnji vzhod ter okupirati oljna polja. Z druge strani si prizadeva prodreti do njih nemška armada v Rusiji.

Ze izguba oljnih polj na daljnem vzhodu je za Anglijo silen udarec. Ako se nemški načrt posreči, ne bo to pomenilo samo izgubo oljnih polj za Anglijo, nego rešitev Nemčije, kateri gasolina in olja čezdalej bolj manjka, ker se njene zaloge krejijo. V življenjskem interesu Anglije torej je, da prodiranje Rommelove armade ustavi.

V Moskvi menijo, da neglede

na angleški položaj v Egiptu bo za zavezniške najboljše strategija, če prodre par milijonov njihovih vojakov v Evropo in začada skupno s sovjetsko armado Hitlerju usodni udarec na njegovih tleh. Argument se glasi logično in je verjetno, da soglašata v tem tudi Roosevelt in Churchill.

Problem prevoza

Pomisliki pa so glede prevoza. Od 7. decembra so nemške podmornice potopile že nad 300 ameriških tovornih ladij in sorazmerno enako velike so v pomorskem prometu angleške izgube.

Armado dveh, ali treh milijonov mož, ki bi udarila na kontinent, je treba opremiti s stroji in ji dovažati potrebščine zdržema. Za uspešno invazijo je potrebno, da imajo zavezniški premoč v zraku in da se prehod tolikšne armade z angleških otokov na kontinent izvrši kolikor mogoče naglo.

Ne še zadostno letalstvo in pa pomanjkanje ladij za transport v velikem so pomisleki, ki zavezniško vrhovno poveljstvo odvrtačo od invadiranja Evrope. In porazi, ki jih je doživela angleška armada v Aziji in Afriki, tudi niso nikako bodrilo.

Potrebno bi bilo, da se Hitlerja zaposli še kje sedaj, ko se je sovjetska armada v stanju še uspešno boriti. Kajti če omaga, bo to poraz tudi za Anglijo na celi črti in Zed. države same ne bi mogle zmagati, tudi če bi vojno nadaljevale. Udariti čim prej in s čimvečjo silo bo pospešilo konec vojne z izidom, ki bo triumfalen za zavezniške.

Kolonar Westbrook Pegler z razkrinkavanjem "raketirjev" v unijah vztrajno nadaljuje. To počne pod pretezo, da brani delavce, ki so primorani v organizacijo ter plačevati davek izemalcem.

V prid mu je, da je res predstavljal javnosti nekaj falotov, katerim so bile unije molzna krava. Par izmed njih je bilo tiranij pred sodišče in obsojenih. Nekateri so bili odstavljani.

Vodstvo ameriške delavske federacije je podvzelo proti Peglerju in drugim nasprotnikom unij svojo kampanjo in se zloze krejijo. V življenjskem interesu Anglije torej je, da prodiranje Rommelove armade ustavi.

AFL ima sedaj nad pet milijonov članov. Naravno, da so

Kralji niso predstavniki svobode in demokracije

Revija "Nation" je v članku "George II, Fascist King of Greece" protestirala proti slavljenju grškega kralja za demokrata in našteva dejstva, ki pričajo, da je bil in je še vedno fašist in da je spletkaril v prid Hitlerja in Mussolinija.

Ker je uredništvo Nationa želelo, da pride tisti članek pred oči čimveč ljudi, ga je v obliki oglasa poslalo dnevnikom New York Times in New York Post.

Oba sta ga odklonila.

Na eni strani govorimo o demokraciji, na drugi jo negiramo in se klanjamo "veličanstvom". Grški narod trpi. A trpel je tudi prej pod svojim "veličanstvom". Boril se je hrabro, a ne za svojega vladarja, nega vzlic njemu.

Grki so imeli svobodo, a so jo vsled intrig fašističnih in drugih dežel izgubili. Odstavljeni monarh se je po zlomu demokracije v Grčiji vrnil na prestol in prišel je nedavno sem na uradni obisk ter govoril o "demokraciji" in "svobodi".

Revija "Nation" ga je hotela s pomočjo plačanih oglasov predstaviti ameriški javnosti za to kar je, pa ji ni uspelo. Ako bi oglašala ničvredne delnice, bi ji noben list ne vrnil čeka. Ampak oglašati demokracijo s tem, da se razgalja njene nasprotne, to pa je druga stvar. Uredništva "demokracičnih" dnevnikov zelo pazijo, da oglašajo zoper kralje ne pridejo notri.

PRESOJANJA DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

Iz nemške podmornice se je izkrcalo na ameriškem obrežju osem sabotažnikov, ki bi napravili ogromno škodo, ako jih bi zvezni detektivni ne bili pravočasno izsledili. Vsi so mojstri v svojem poslu. S sabo so prinesli \$150.000 v gotovini in veliko razstreliva. Imeli so nalogo pognati v zrak mostove v New Yorku, mestni vodovod, postajo Pennsylvanske železnice v Newarku in sploh storiti kolikor mogoče škode v industriji. V ta namen bi iskali pomočnike med delavci in drugimi, ki simpatizirajo s Hitlerjem. Dva so aretirali do prošle nedelje, drugim so bili detektivni na sledu in so jih že tudi dobili.

Zvezna oblast je začela strogo postopati proti glavnim vodjem nemškega bunda vsled njihovih protiameriških aktivnosti, nekateri pa so obtoženi tudi špijonaze in sabotažnih dejanj. Dva bundovca, ki sta bila pozvana pred zvezno sodišče, sta izvršila samomor.

Vlada pravi, da bo naredbo, ki prepoveduje višanje stanarine, strogo izvajala. Noben posestnik ne sme računati višje stanarine kot jo je računal marca to leto. V Chicagu je bil imenovan za načelnika oddelka, ki ima nalogo paziti, da se

naredbe glede stanarine ne bo kršilo, profesor Earl D. Howard. Zveza posestnikov si prizadeva dobiti dovoljenje za nadaljno podražitev stanovanj. Sklicujejo se na višje davke in dražjo kurjavo.

Grof Carlos Sforza je dejal na shodu v Chicagu, da se je evropski imperializem v sedanjih vojni razbil in da naj se veslele odpovedo ambicijam po teritorijih na bližnjem vzhodu, ako hočejo konflikt kmalu končati. Ljudstva nočejo evropske nadvlade. To smo videli v Aziji, kjer je šla japonska bojna sila nagloma od zmage do zmage zato, ker domačini v kritičnem momentu niso hoteli dati Angležem in Holandcem nobene podpore.

Ameriški cenzorski urad je draga stvar. Za svoj bodoči proračun zahteva \$27.500.000. Opozicionálni kongresniki so argumentirali, da je to previsoka vsota. Eden je dejal, da je Associated Press, ki je največja časnišarska agencija na svetu, potrošila lani pri zbiranju novic \$11.400.000. Poročevalci in urade ima po vsem svetu. Kako to, da bi urad, ki novice in članke pregleduje, stal več, kot pa potroši Associated Press (Nadaljevanje na 5. strani.)

Nemske in rumunske izgube na vzhodni fronti ogromne

Vlada v Moskvi poroča, da znašajo izgube nemške armade v prvem letu vojne deset milijonov mož. Izmed teh je bilo 3.500.000 ubitih, drugi pa so ranjeni ali pa vjeti.

Sovjetske izgube v prvem letu vojne znašajo na ubitih, ranjenih in vjetih 4.500.000 mož.

Rumunija je izgubila v vojni z Rusijo v prvem letu 157.572 mož.

Nemčija je v vojni s sovjeti izgubila v prvih 12 mesecih 20 tisoč letal, Rusija pa 9.000. Ruske čete so ji uničile tudi 24.000 tankov, sovjetska armada pa jih je izgubila 15.000.

Vrh tega je Nemčija izgubila nad 30.000 topov, mnogo municije in drugega materijala, a v tem oziru so tudi sovjetske izgube velike.

Ivan Trček preminul

V ponedeljek smo dobili iz New Yorka brzozjavno poročilo, da je v nedeljo 28. junija preminul dolgoletni urednik Glasa Naroda Ivan Trček.

Bil je slabega zdravja že nekaj let. Pred meseci so mu odrezali nogo, da bi ga rešili. In res je okrevljal toliko, da je spet prevzel uredništvo in delal doma, večinoma v postelji. Zdravstveno stanje pa se mu je znova poslabšalo, delo ga je mučilo in končno je podlegel.

Več o pokojnem Trčku v prihodnji številki.

Zahteva Indije za neodvisnost povzroča Angliji veliko glavobola

Mohandas K. Gandhi, ki je v svojem mnogoletnem boju za neodvisnost Indije povzročil Angležem že veliko preglavic, urgira vseindijski kongres, da naj neha zahtevati neodvisnost od Anglije, pač pa jo proglasi, pa naj stori potem Anglija kar hoče.

Japonska Indijce vabi, da naj izstopijo iz angleškega občestva in se proglasijo za samostojno državo. Tudi zaščito jim obeta.

Za Anglijo je situacija v Indiji zelo neprijetna zadeva. Ako je za svobodo in neodvisnost vseh dežel in narodov, čemu jo Indiji odreka?

Angleška vlada je skušala Indijo pridobiti na svojo stran z obljubo, da dobi statut dominijona po vojni in pravico, da se lahko od angleškega občestva loči kadar hoče.

Indijci pa so hoteli neodvisnost takoj, ne pa čakati, da mine vojna. Angleška vlada je bila končno pripravljena ugoditi tej zahtevi, pogojno, da oстане obramba Indije pod angleškim poveljstvom. Tega vseindijski kongres ni hotel sprejeti in takó se spor v škodo Indije in Anglije nadaljuje.

Nov davčni načrt v prid onih z največjimidohodki

PREDSEDNIKOVA PRIPOROČILA BILA NEUPOŠTEVANA. — STRAH PRED PORAZI. — DOHODNINSKI DAVEK RAZŠIRJEN NA ŠE SEDEM MILIJONOV LJUDI

Zbornica poslancev je pri sklepanju o novih davkih zavrgla dve priporočili predsednika Roosevelta in zveznega blagajnika. Predsednik Roosevelt je svetoval, da naj se nikomur ne dovoli več kot petindvajset tisoč dolarjev čistih dohodkov na leto. Potem je bilo predlagano, da se naj ta znesek za družine zviša na \$50.000.

Patriotizem ima meje

Poslanci so oba predloga zavrgli, četudi je predsednik nanje apeliral, da sprejmejo njegov nasvet. Dejal je, da bi bila to tudi patriotska gesta. Vsakdo, ki ima velike dohodke, bi jih smeli imeti zase \$25.000 čistega, to je, po odbitju davkov, dočim mora delavec plačati dohodninski davek od svoje meze, ki je zelo daleč od vsote, ki si bi jo smel brez davčno pridržati bogataš.

Le malo poslancev je argumentiralo v prid delavcev, več pa je bilo onih, ki so se ogrevali za prodajni davek. Za enkrat so ga iz svojega načrta opustili, ker bi bil tak davek zelo nepopularen, letos pa so kongresne volitve. Med seboj so se sporazumeli, da ga nalože prihodnje leto.

Se ena usluga bogatašem

Sedanja davčna postava dovoljuje zakoncem, da smejo napraviti davčno poročilo vsak zase, ali pa skupno. Pri malih dohodkih to ne dela razlike, pač pa pri velikih. Ako mož polovico svojih dohodkov pripiše na ženo, to je predlagal, da se ta ovinek odpravi. To bi pomenilo, da bi morala mož in žena

Vojna posojila

Vzlic novim davkom pa so vladni dohodki za kritje vojnih in drugih stroškov veliko prenizki in vsled tega si izposojujejo milijarde dolarjev.

V časopisu, v gledališčih in v radiu je ljudstvo urgirano, da naj vlaga saj deset odstotkov od svojih dohodkov v vojne bonde. Če se bo izkazalo, da jih ljudje ne bodo prostovoljno kupili kakor vlada od njih pričakuje, bodo v to primorani, kajti vlada neke denar mora (Nadaljevanje na 5. strani)

Kako Proletarcu lahko najbolj pomagamo?

Poročilo o konferenci Prosvetne matice v Bartonu, O., pravi, da so mnogo razpravljali o agitaciji za Proletarca. Radi bi dobili nekoga, ki bi šel od hiše od hiše in pridobil rojake, da se naroče na ta list.

Nekoč so bili potovalni agitatorji za razne časopise tako običajni kakor "pleharji" in agenti likerskih družb. Sedaj so redki in kadar kdo službo pusti, ali umre, ne dobi naslednika.

Vsled tega so lokalni zastopniki čezdalej bolj važni. Ako oni ne izvrše svojega dela, ga ne bo nihče drugi, razen v tistih par krajih, ki jih "potovalni" zastopniki še obiskujejo.

Največ pa bi za svoj list lahko storili naročniki sami. Ni treba čakati, da pride kdo "naokrog", nego ko naročina poteče, je najboljšje jo takoj obnoviti.

Veliko naročnikov to stori. Marsikdo priloži zraven še znesek listu v podporo, ali pa naročnino še za koga drugega. Je pa mnogo takih naročnikov, ki naročnino obnove le, ako pride k njim zastopnik, ali pa čakajo obvestila iz upravnistva.

Nedavno je upravništvo spet opomnilo one, ki jim je naročina potekla, da naj jo obnove. Na vse apeliramo, da to store. In kdor ima priložnost, naj poagitira med znanci, da se tudi oni naroče. To je listu pomoč, ki najmanj stane in veliko zaleže.

Boj za "poboljšanje" unij z varljive strani

Kolonar Westbrook Pegler z razkrinkavanjem "raketirjev" v unijah vztrajno nadaljuje. To počne pod pretezo, da brani delavce, ki so primorani v organizacijo ter plačevati davek izemalcem.

V prid mu je, da je res predstavljal javnosti nekaj falotov, katerim so bile unije molzna krava. Par izmed njih je bilo tiranij pred sodišče in obsojenih. Nekateri so bili odstavljani.

Vodstvo ameriške delavske federacije je podvzelo proti Peglerju in drugim nasprotnikom unij svojo kampanjo in se zloze krejijo. V življenjskem interesu Anglije torej je, da prodiranje Rommelove armade ustavi.

AFL ima sedaj nad pet milijonov članov. Naravno, da so

tudi njeni dohodki veliki, enako izdatki. Nekateri unije plačujejo članom razne podpore. Druge računajo le tolikšen assessment, da je za kritje stroškov.

Velika večina unij svoje račune objavlja, da so na upogled vsem članom. Nekateri večinoma lokalne — tega ne delajo.

Ogromna večina unijaskih odbornikov je poštena. A kot povod so tudi v unijah koristolci, katerim je unijaka blagajna korito, iz katerega žro.

Za AFL je bilo zelo slabo, da ni sama izvršila "čistke". Sedaj pa kolonar Pegler in radio komentator H. v. Kaltenborn delata vtis, kot da sta ona dva glavna križarja v vojni proti parasitom v unijah.

V Albanyju, N. Y., so oblasti prijele nekaj takozvanih unijaskih voditeljev, ker so od delavcev zahtevali ne samo članarino nego tudi od enega do dva dolarja na dan podkupnine. Nabrali so si s tem izkazanjem že \$50.000, predno je oblast izvedela o tem in jih aretirala. Vsoto so si delili z boski. Delavci, ki so morali plačevati ta davek, so uposleni pri vladnih naročilih. Slični slučaj se je dogodil pri vladnih delih v južnem Illinoisu.

Nasprotniki unij o tem pišejo na dolgo in široko in delajo vtis kot da so vsi, ki so v unijah, primežani plačevati "podkupnine" za pravico do dela. Resnica je, da so taki slučajji izjeme. A tudi teh izjemnih

slučajev bo čezdalej manj, ako se bo eksekutiva AFL bolj pobrigala za stanje posameznih lokalov in jih imela pod strožjo kontrolo.

Sovražniki unij nikdar ne priznajo, da so si delavci pridobili izboljšave le s pomočjo organizacije. Ako jim bi bile unije škodljive, ne bi toliko delavcev v stavkovnih bojih dalo življenje zanjo. Magnatov se trn v peti zato, ker z delavci ne morejo več tako svobodno ravnati kakor nekoč. Ne gre jim v glavo, čemu naj bi tudi oni imeli kaj besede v podjetjih, pa se mučijo, da bi unije diskreditirali, ali pa jim vzeli veljavo z zakoni. Organizirano delavstvo se zaveda te nevarnosti in je na straži.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za štiri leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi republikani in oglaševalci morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Socialisti v Argentini za vojno z osiščem

Od vsega začetka sedanje vojne, in že prej, je socialistična stranka v Argentini za odločno akcijo zoper fašizem.

Argentinska vlada je "nevtralna" v prid Nemčije, socialistična stranka pa zahteva, da vlada v Buenos Airesu prekine diplomatske stike z Nemčijo, Italijo in Japonsko. Ne le to, nego da jim napove vojno in s tem pomaga k zrušenju osišča.

Ko je Norman Thomas oznanil leta 1940 konvenciji svoje stranke, da je pripravljen prevzeti kandidaturu za predsednika edino pod pogojem, ako se izreče za njegov pacifizem in proti kakršnikoli podpori zaveznikom, so socialisti v Argentini propagirali, da naj da njihova država Angliji in njenim zaveznikom kakršnokoli mogočo pomoč.

Socialisti v Argentini so mednarodno orientirani. Velika škoda za vse delavstvo po svetu je, da nimamo v Zedinjenih državah take socialistične stranke, kakor v Argentini. Imela bi zgodovinsko poslanstvo, pa se je pripetilo, da je postala pod sedanjim vodstvom navadna pacifistična, versko zamisljena sekta, ki se prereka o resolucijah za mir.

Argentinski socialisti hočejo, da njihova država sledi vnanji politiki Zed. držav, ker vedo, da ako zmaga Hitler, bo svobodnega delavskega gibanja konec in na ameriškem kontinentu. Tudi oni so nasprotniki vojne. A vojna je tu in nekdo bo v nji zmagal. Socialisti v Južni in Centralni Ameriki delujejo za zmago zaveznikov, kar je pravilna socialistična taktika. Norman Thomas in Krueger bi se od njih lahko veliko naučili.

Strah pred zmago Sovjetske Unije

Pierre Laval ni edini, ki svari pred nevarnostjo "boljševiziranja Evrope". Škof Ernest William Barnes v Birminghamu na Angleskem je na zboru svoje duhovščine dne 10. junija dejal, da dober kristjan ne sme želiti zmage Rusiji, kajti ako bo ona triumfirala v tej vojni, bo v Evropi nastala socialistična poplava. On nasprotuje, da bi Anglija ustvarila na evropskem kontinentu še eno fronto in je za sporazumen mir s Hitlerjem. Naročil je navzočim, naj molijo, da se sedanja krvava drama čimprej konča.

Enako stališče propagira papež Pij XII. Tudi v Zed. državah jih je mnogo, ki se boje ruske zmage. Škof v Birminghamu na Angleskem in drugi toriji pa bi storili pametno, ako bi se rajše zanimali za usodo svoje armade v Afriki in Aziji kot pa da jih spreletava zona ob misli, kaj bo z njihovo Evropo, če Hitler pade.

Kvizlingi Hitlerju najboljši pomočniki

Kar so skebi v stvarkah, to so kvizlingi v uveljavljanju Hitlerjeve politike in njegovih ambicij. Ima jih v vseh okupiranih deželah in ima ga v nezasedeni Franciji. Kakor je vloga skeba nizkotna, nevredna človeka, tako je služba kvizlingov grša kot judežev. Čudno je le, da je take ljudi mogoče dobiti. Pa jih je mnogo, ki so naprodati. Delodajalci niso bili za skebe nikoli v tiski. Ako so imeli na svoji strani oblast, so bili v stanju s pomočjo skebov streti vsako stavko.

Manj sreče ima Hitler s kvizlingi. Čehi se upirajo vzlic "svoji" vladi v Pragi, Anton Pavelli ima neprimerno z narodom, kateri je dobil "neodvisnost", general Milan Nedić ne more vzlic nemški pomoči ugonobiti četnikov, bolgarski narod se puna zoper svojega kralja, in Quisling v Oslu ima z upornimi Norvežani čezdalje več težav.

Izmed vseh kvizlingov je najjačja osebnost Pierre Laval in zaveznikom tudi najbolj nevaren. A tudi on drži svoj narod k tlom z železno roko. Ob prvem velikem porazu Hitlerjeve armade bodo kvizlingi popihani stran kakor suhi lističi v vetru.

Kongresnik Dies na lovu

Prosluli kongresnik Martin Dies kliče zveste državljane v boj na domači fronti. Ogrožajo jo komunisti. Pravi, da so jih vsi vladni uradi polni. V Washingtonu jih je na odgovornih mestih toliko, da se bodo kaj lahko polastili vlade, ako se jih pravčasno ne odstrani.

Diesu je komunist vsakdo, ki se sedaj, ali se je kdaj prej potegoval za ljudske pravice in socialne reforme.

Enako je v Evropi vsak tisti, ki se upira nacizmu, označen za komunista, pa če je kdaj bil ali ne. Ljudje, kakršne proglašajo Dies za komuniste, deželi in njenemu napredku niso nevarni. Opasni pa so ji tisti, ki drve z Diesom čez drn in strn.

Oseba na gornji sliki ni možki, nego ženska, uposlena pri Wright Aeronautical Co. v Pattersonu. Opravljene so kot možki in tudi gledajo kot možki. Saj z daleč na slikah se vidi tako. V sedanji vojni se ženske uposljuje v industriji pri masinskih in vsakovrstnih drugih poslih v vseh deželah in tudi v armadi.

Italija ni še na pragu revolucije in "duče" je njen glavar kakor je bil

Italija ima med zavezniki mnogo prijateljev, čeprav je v vojni proti njim. Prizadevajo si dokazati, da je italijansko ljudstvo vpreženo v Mussolinijev voz proti svoji volji, ali bolje, da se bi svojega "dučea" rado otreslo. To bo storilo z največjo radostjo ob prvi priložnosti. In potem bo Italija kar preko noči pridružena taboru demokracij.

Ni verjetno, da tisti, ki to pripovedujejo, verjamejo samemu sebi. A hočejo pa, da jim bi drugi verjeli. Tudi med naprednimi delavci jih je mnogo, ki menijo, da se italijanskega naroda in Mussolinija ne sme metati v isti koš.

Enako propagando skušajo uveljaviti glede nemškega naroda in Hitlerja. Češ, narod je eno, njegov firer pa povsem nekaj drugega. Mi smo z nemškim narodom, a proti firerju. Z Italijani, a zoper njihovega dučea.

"Slovenski list" v Buenos Airesu želi, da bi bila domnevanja o opoziciji italijanskega naroda zoper fašizem resnična. Po njegovem mnenju niso. Sklepa pravilno. Primorski Slovenci, ki pišejo vanj in ga urejujejo, poznajo položaj v Italiji pod Mussolinijem iz svojihkušenj. Ni jim ni všeč, da se italijanska propaganda prizadeva vojno za Italijo dobiti ne glede kdo zmaga. Kako sodijo o teh italijanskih prizadevanjih naši Slovenci v Južni Ameriki, razvidite iz sledečega članka, ki ga ponatiskujemo iz Slovenskega lista z dne 8. maja.

Skozi več tednov so bili listi polni senzacionalnih vesti o preveznih izgredih in bližajoči se revoluciji v Italiji. Poročila so zagotavljala, da je italijanski narod kruha lačen in vojne sit; da se vojaški krogi pripravljajo na to, da strmeljavijo Mussolinija in njegove fašistične pajdaše ter odpovedo pokorščino Hitlerju in sklenejo mir z zavezniki; da se je kralj posvetoval z Badogliom in drugimi vplivnimi nefasističnimi možmi; da je Mussolini na kralja hud, ker so se ta posvetovanja vršila brez njegove vednosti in brez njegove navzočnosti; da je prišlo do protifašističnih izgredov v raznih mestih in da so na pr. v Rimu študentje demonstrirali po ulicah proti fašizmu ter vpili: "Smrt Mussoliniju!" Manjkalo je samo še zatrdilo, da so v Rimu vpili "Živijo Churchill!"

Za človeka, ki le količkar pozna na eni strani ustrojstvo italijanske fašistične policije, okrepljene že nekaj časa z nadzorniki iz Gestapa, na drugi strani pa prirojeno neborbenost italijanskega ljudstva, ni bilo nobenega dvoma, da so te vesti izmišljene. Rimski študentje niso v stanju napiti se korajže v tako izdatni meri, da bi si upali kričati proti Mussoliniju, če bi se jim kaj zamerilo, o čemer pa doslej ni nobenega dokaza. Priletni, razsodni ljudje v Italiji, če se ne strinjajo s fašizmom, tepo molče in varujejo svojo kožo in svoje službe; mladino pa vzgajajo italijanske šole že več ko dvajset let v fašističnem duhu in zanj je "duče" vse.

Vesti o nevarnosti revolucije v Italiji so torej izmišljene. Kdo jih je torej spravil v svet? Zavezniki gotovo ne, ker bi od tega ne imeli nobene koristi. Zavajati lastne ljudi v neosnovano prepričanje, da je Italija takorekoč že izločena iz boja in da bo Nemce zadel na ta način obhuten udarec, ne bi imelo nobenega smisla in bi prej utegnilo škoditi nego koristiti vojnim naporom zaveznikov. sil. Zavezniki si tudi ne morejo misliti, da bi s takimi vestmi mogli begati italijansko javno mnenje, ker prav dobro vedo, da Italijani izvedo samo tisto, kar fašistične oblasti dovoli. Da bi s tem nameravali begati Nemce, je še manj verjetno, ker vedo, da so Nemci po svojih agentih v Italiji prav tako dobro obveščeni o stanju na Apenninskem polotoku kakor notranje ministrstvo v Rimu.

Nam se zdi zelo verjetno, da so te vesti prišle naravnost iz italijanske kovačnice. Pozabiti namreč ne smemo niti za trenutek, da so Italijani kar se da zvičajni. Mati narava jih ni obdarila s prevelikim junaštvom, dala pa jim je v nadomestilo prebrisanoost, s katero so si znali doslej še zmerom prav dobro pomagati. Čeprav so bili doslej v vsaki vojni v Evropi tepeni, so vsak krat pri mirovnih pogajanjih znali skovati dobiček za Italijo.

Premeteno so se vedli tudi ob izbruhu sedanje vojne. Italijanska diplomacija je po svojih stari navadi sklenila čakati, da se dogodki razvijejo in da pokažejo, na kateri strani bo dobiček. Da bi ne bila primorana pogajati Italijo v vojno ob strani Nemčije, preden se dogodki razvijejo, in da bi si obenem tudi ne zaprla poti do Londona, si je izmisllila "nevojskovanje" ("non-belligerance"). Nemci so se ji dobričkali, da jim je dobavljala sirovine, ki jih po drugi poti niso mogli dobiti zaradi blokade. Angleži in Francozi pa so jo obdelovali z rokavicami in gojili upanje, da Nemčije ne bo vojaško podprla. Ko je vojna mirovala vzdolž Maginotove in Siegfriedove obrambne linije ter je izgledalo, da ni nobenega pravega izhoda iz tega položaja, se je mnogim, ki se strategije niso učili, zdelo najbolj pametno, da bi Francozi in Angleži udarili skozi severni del Italije proti vzhodu in padli Nemcem v hrbet; takrat bi bili zavezniki s takšno potezo potegnili ves Balkan s seboj. Pozneje se je izkazalo, da taka vojna operacija ni bila nič fantastičnega in da jo je imel Gamelin v načrtu; izvesti je ni mogel, ker odločilni francoski in angleški močje niso hoteli zapletljajev

z Italijo... Italijanska prefriganoost je rodila uspeh, zakaj bogve kako bi se bila vojna že takrat obrnila, da so Gamelinu pustili udariti v Italijo. Ko je pozneje nemška vojska vdrla skozi Belgijo in Nizozemsko ter z neverjetno naglono lomila odpor francoske armade in so v Rimu izračunali, da bo vojne danes, jutri konec, je Mussolini brž napovedal vojno, prepričan, da je storil to prav v zadnjem trenutku. Najbrž je Boga hvalil, da tega trenutka ni zamudil in da bo tako dobil Nico, Korziko, Džibuti in še kaj.

Ker Anglija ni klonila, so se rimski diplomatje vsteli. Italija je bila v vojni, v zosu, in morala je vsaj nekaj storiti na vojnem polju. Italijanski generalni štab se je oziral okrog in gledal, kje bi našel dovolj šibkega sovražnika, da bi italijanska vojska nad njim razkazovala svoje junaštvo. Končno si je z Mussolinijem blagoslovom izbral za žrtev Grčijo. Spet se je pokazalo, da mati narava Italijana ni obdarila z junaštvom. Italijanska vojska je bila od Grkov tepena tako, da se ji je ves svet smejal. Šele nemški napad na Balkan je Lahes spravil iz tako zelo nerodne zagate.

Potem je Hitler udaril na Rusijo. Ko je nemška vojska začela potiskati rusko armado nazaj in so v Berlinu napovedovali skorajšnjo popolno zmago, so se Italijani spet podvzvali, da si zagotove kakšno kost pri nemški pojedini. Mussolini je poslal na rusko fronto par divizij in jim naročil, naj si tam "naberejo novih lavorik" (seveda so bile tepene, da je bili jo.) V Rimu so mislili, da bo Nemčija dobila v Rusiji neizčrpno zakladnico surovin, nafte in živil in da bo tako, prej ali slej, dobila tudi vojno proti Angliji.

In spet so se Italijani vsteli. Ruska armada je reagirala, prešla v protiofenzivo in dokazala, da Nemci niso nepremagljivi. Poleg tega je pa še Severna Amerika vstopila v vojno. Nemške akcije so v Rimu močno padle in jih zadnji Hitlerjev govor ni mogel dvigniti. (Nadaljevanje na 5. strani.)

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Tobruck je padel in Libija je zaenkrat izgubljena. Kako je to prišlo — in zakaj, o tem v časopisih in v radiu na široko razpravljajo. Nihče ne taji, da je ta poraz za Anglijo prvovrstna vojaška katastrofa. Ali je bilo temu porazu vzrok slabo vodstvo, ali pa nezadostna oborožitev, se razpravlja sedaj v parlamentu, ko se je vrnil Churchill iz Amerike. Eno je gotovo. Vse te nesrečne izgube delajo zelo slab vtis na še nevtralne države — in tudi Rusiji niso v vzpodbudo. "Chicago Sun" je pisal po padcu Tobruka:

"Tobruck's sudden fall is a staggering blow to the Allies. It is one of those things that couldn't happen, yet, when it does happen, fits right into the picture of what has already taken place."

Something more than a superior concentration of men and material is producing the Axis victories by which Gen. Rommel is opening the way to the Middle East. Our side is being outthought, outgeneraled, outnumbered and outfought, as well as outweighed. Where would we be if Russia fought like this, meeting Axis guns with bright hopes tied with ribbons?"

Editorial je precej dolg in prinaša zvrhano časo grenke resnice. Končuje pa s klicem: "Za božjo voljo, nehajmo misliti, da je vojna že dobljena in začnimo, kar dela Rusija! Zavreči vse drugo in se koncentrirati samo za pridobitev zmage."

Sebastopolj

Ta sovjetska trdnjava je postala simbol ne samo Rusije ampak nas vseh. Kot nekaj Madrid, se je dvignil Sebastopolj krvav in strašen sredi ognja in morije, kot je še ni videl svet. Ko to pišem, je že dva in dvajset dni v neprestanem naskoku pod suhim in v zraku. Tisoči in tisoči fašistov leži mrtvih v razorih zoranih od bomb in granat. Vsa peklenska umetnost nacijske Nemčije je tu koncentrirana. To mesto ni branjeno od ljudi, kateri govorijo doneče besede, a se podajo pri prvem naskoku, ampak od ljudi kot tisti pri Verdunu, Madridu in Termopilah. Prišla mi je na misel zgodba katero opisuje grški zgodovinar Herodot. Ko je Xerxes, kralj Perzijcev, prešel s svojo milijonsko armado čez Helespontsko morsko ožino, mu je zastavila pot v Grčijo pri termopilski soteski mala peščica svobodnih Grkov. Vohuni, kateri so bili poslani, da pregledajo pozicije nasprotnikov, so mu sporočili, da je število Spartancev in Tespijancev nekaj čez en tisoč. Da se pa obnašajo zelo čudno. Češjejo si lase in si mazili telesa z oljem. Nekaj jih pa telovadi kot da bi bili doma v areni. Xerxes je poslušal to poročilo in dal poklicati Demarata, sina Aristona, kateri je kot izgnanec iz Grške živel v Perziji. "Gotovo so tvoji rojaki ponoreli od strahu, ko so v svoji nemoci zagledali mojo ogromno armado," je rekel kralj. Demarat mu je odgovoril:

"O kralj! Večkrat sem ti že pravil, da ti ne poznas Grkov. Smejal si se mi, ali spredel boš, da je resnica. Ti ljudje niso ponoreli. Ampak navada je, kadar se Spartanci pripravljajo v boj na gotovo smrt, si počesejo lase in mazili telesa. Smrt, kadar to zahteva domovina, je zanje največja čast. Pa če bi bilo število tvoje armade — o kralj, še podvojeno, se bodo vseeno postavili v bran in se borili do zadnjega moža."

In to se je res zgodilo leta 480 p. K. Tudi danes še živi ta duh. V Rusiji, v Jugoslaviji, na Batanu, na Kitajskem, duh svobodnih ljudi v boju proti fašizmu.

Dies odkriva nove zarote

Čikaška Tribuna je prinesla na prvi strani v debelo tiskanih črkah odkritja nove zarote. Famosni kongresnik Dies, kateri je pravi Sherlock Holmes, je zopet odkril strašno zaroto (in to pot, ako mogoče mislite fašiste ali Japonce, ste se zmotili). Sopotnike, komuniste je odkril. In kakšna imena so to, ljudje božji! Henry R. Luce, lastnik magazinov Times, Fortune in Life. Potem milijonar Marshall Field, lastnik listov PM, ter

Chicago Sun. Nato sledi kakšnih par ducatov imen, katera so znana skoro vsakemu liberalno mislečemu človeku. Njih grehi so bili, da so spadali ali pa indorsirali ligo "Against War and Fascism." K njej so pristeti tudi ljudje, kateri so dopisovali v "Fight Magazine", kot Louis Fisher, Henry David, Margaret Forsyth itd. Potem ljudje, kateri so bili v ligi "National Peoples' Committee Against Hearst". To so: Gardner Jackson, Freda Kirchway, Ludwig Lore itd. Zatem je dolgo število ljudi, kateri so indorsirali ligo "The China Aid Council". Da je odkril vse te zarotnike, je krija tista posebna izdaja "New Republic", ktero sem zadnjič omenil. V nji je označenih nekaj imen kongresnikov in senatorjev za bodoče jesenske volitve. Izven tribune nisem v nobenem drugem čikaškem dnevniku opazil kakšne pozornosti k temu Diesovem odkritju.

Zopet nekaj o knjigah

Nedavno, ko je spet precej deževalo, sem šel vedriti v knjižarno in si nabavil precej novih knjig. Kajpada niso to "Western Novels", katere rad čitam v mirnih časih, ampak knjige o akciji. Kupil sem knjigo Only the Stars are Neutral, katero je spisal Quentin Reynolds; je ena najboljših o vojni. Poleg te sem si nabavil Moscow War Diary, spisal Alexander Werth, kateri je živel zadnje jesen v Moskvi. In pa Maurice Hindusovo Russia and Japan. Potem Russia's Fighting Forces, katero je spisal kapitan Sergei N. Kournakoff; in Russians Don't Surrender od Aleksandra Poliakova. Vse te knjige, posebno zadnje tri, toplo priporočam. Od časa do časa bom skušal podati izčrpeke iz njih.

Churchill in Roosevelt

Vsa pozornost sveta je bila minule dni obrnjena v Washington, kjer se je razpravljalo o stvareh, katere, saj tako upamo, bodo imele odločilno vlogo v poteku vojne. Zšla je v precej težko atmosfero afriškega debakla. Upajmo, da se je kaj izdatnega sklenilo glede nove "druge fronte" v pomoč Rusiji, katera bije skoro sama že drugo leto boj ne samo proti Nemčiji, ampak proti Evropi, ki so jo naciji vpregli v svoj voz, in kod da to še ni dovolj, se skoro vsak čas pričakuje zavratnega napada Japonske. V Angliji je več kot štiri milijone vojakov, kateri čakajo brez akcije že več kot dve leti, dočim se filozofira o drugi fronti. Podjarmljena in zaslužjena Evropa čaka akcije — sedaj — kajti če podleže Rusija, bo vsaka akcija potem brez uspeha.

Coughlinov list dobil naslednika

New Leader poroča, da je postal magazin malega formata "Catholic International" naslednik Coughlinovega lista Social Justice. Ima 96 strani. Si rijo ga isti ljudje, ki so doslej agitirali za Coughlinovo glasilu.

Tole mi ne gre v glavo?

Kako to, da se Angleži dosega niso mogli še niti na eni fronti dobro postaviti?

POVESTNI DEL

ANTON INGOLIC:

S POTI

Ze nekaj dni sem potoval z mladim človekom, ki se mi je bil pridružil nekje sredi poti. Nekako samo ob sebi je prišlo, da sva si povedala to in ono iz svojega življenja. V mraku tretjega dne, ko sva stopala po široki beli cesti, mi je Boris — tako je bilo tovarišu ime — zapal naslednjo zgodbo:

Bilo je pretekle jeseni.

Boris je že dva tedna potoval: ljubki grčki s cerkvami, topoli in viničarijami ter zorenim grozdem, vmes dolinice s travniki, pašniki, njivami in manjšimi vasi, povsod pa ljudje v delu, veselju in skrbi. Njegovo potovanje je bilo odkritje novih lepote in resnice, novih krajev in ljudi, pesem in misel.

Sobotno popoldne je prispel v vas ob reki. Na prvi pogled nič posebnega: široka umazana reka, čez njo brod s starim brodnikom, onstran reke gozd, tostran pa kakih dvajset skromnih koč s cerkvijo in šolo v sredi, izven vasi pa velika graščina.

Ze je bil konec vasi, ko mu pride nasproti dekle njegovih let. Korak mu je obstal. Stiri- nšt dni je že bil na poti, videl je po grčkih vrste topolov, ki so ob solnčnem zahodu stali tam kot vteleseno hrepenenje zemlje po solncu, videl je ... a, kaj vse je videl! A takšnega dekleta ni videl.

Nenadno se mu je zazdela celo vas lepša in zanimivejša. Čez nekaj korakov je ustavil žensko, ki je šla na polje:

"Kdo je onale gospodična?"

"To so naša Marta, dobra duša, kakršne ni pod solncem. Z vsakim človekom so domači, kakor da niso bili v šolah."

Okrenil se je po cesti navzdol. Pred četrto ure se je odločil, da mora priti do večera na vsak način v naslednjo vas, a zdaj se mu to ni zdelo več potrebno in važno. Še teden dni bo na poti, nikamor se ne mu- di. In vrnil se je v vas.

Komaj je prišel še o pravem času na brod, kamor je bila stopila tudi ona. Prišel je pogovor. Ko sta bila čez reko, se ji je pridružil. Šla se je kopat.

V modri kopalni obleki je bila še lepša. Visoka, vitka, skoraj bronastega obraza, oči sinjih ko nebo. Ves čas je govorila. Vse mogoče. A ko ji je izrekel nekaj laskajočih besed, je zamahnila z roko:

"O tem pa kar molčite! Nič vam ne verjamem!"

Hotel je ugovarjati, a prije- la ga je za roko in potegnila v reko.

"Plavajva rajši. Kdo bo prej čez?"

Spustila sta se v valove. Re- ka sicer ni bila deroča, a ven- dar je tekla tako naglo, da je Boris komaj obdržal enako razdaljo med seboj in njo, ki je plavala lahkotno, smehljaje se, ne da bi jo bilo izpodnašalo. Bila je mnogo prej čez kakor on. Potem sta plavala nazaj.

Zdaj je še bolj zaostajal. Kar sram ga je bilo.

"Vidite, pa pravijo, da žen- ske ne zmorejo toliko, kolikor moški. Jaz jo preplavam po tri- krat na dan, včasih celo štiri- krat."

Bila je ponosna na svojo moč. Legla je vznak in se vsa predala solncu. Odpela si je na ramenih kopalno obleko. Sploh je ravnala, kakor bi njega, ki je sledil vsakemu njenemu gi- bu, ne bilo ob njej. A Boris je vendar opazil, da čuti, kako jo občuduje, in da ji to dobro de.

Dolgo časa sta molčala, po- tem je Boris vendar izprego- voril:

"Ljudje vas morajo imeti ra- di."

"Zdaj že, a nekoč je bilo drugače."

"Kako?"

"Ah, kaj, pustimo to, soln- čeva se rajši!"

A kljub temu je Boris do mraka zvedel njeno povest.

Martina mati je bila v svoji mladosti najlepše dekle v vasi, a tudi najrevnejše. Hodila je na delo, kamorkoli so jo pova- bili. Največ v graščino. Če je oskrbnik katero vzel, je gotovo njo. To je ljudi jezilo. Še bolj pa, da ji je dajal najlažja dela. Dočim so drugi kopali v vino- gradu, izkopavali krompir, je ona plela v graščinskem vrtu. In nič čudnega ni bilo, da je kmalu zanosila. Zdaj so planili nanjo. Najprej domači. Oče jo je pretepel do nezvesti; v vasi je ni hotel nihče več sprejeti na delo. Nezakonski otrok! In še s poročenim možem! Vaščani so pljuvali pred njo in ji metali v obraz najgusnejše besede. Njen čas ni bil blagoslovljen, marveč preklet. Po porodu ni bilo nič bolje. Ze nekaj dni na- to je morala opravljati najte- žja dela. Tudi otroka, Marte, ni maral nihče. Naposled se je odločila in šla v mesto. Oprav- ljala je razne službe, trpela po- manjkanje, samo da je Marta lahko dala v šole. Marta je končala nižjo srednjo šolo in prestopila na učiteljsko. Zdaj so vabili Marto na materin dom, kamor njena mati ni sto- pila petnajst let. Marta se dol- go ni odzvala povabilu. Sled- njič je šla, da bi videla vsa vasa, da se je nezakonski otrok, ki so ga podili od hiše, povzpel tako visoko kakor še nihče v vasi. Teden dni je bila doma, pa so jo že klicali samo "naša Mar- ta". Vabili so jo k vsaki hiši, vsakdo je hotel spregovoriti z njo lepo besedo. Niso je mogli prebrati. Celotno njeno mater so hvalili. Marta je bila srečna: že od nekdaj si je želela, da bi mogla svoji materi v domačem kraju, kjer je pretrpela največ krivic in gorja, povrniti ugled, jo tako rekoč oprati in poka- zati, kakršna je v resnici. Kate- ra druga je toliko pretrpela za svojega otroka? Katera je pripravila svojemu otroku tak- šno bodočnost? — Marta je pri- hajala odtelet vsako leto v Vr- bje na počitnice. Postala je sre-

dišče vsega življenja na vasi. Kar je ona dejala, je obveljalo. Bila je neprestano v družbi, tu- di v fantovski, a nihče ni vedel nič slabega o njej. Po treh letih je prišla s svojo materjo. O, ka- ko so jo sprejeli! Mati je bila srečnakakor še nikoli.

"A to še ni vse, kar hočem," je vzkliknila Marta, sedla na obrežje in se ozrla proti vasi. "Moja mati je preveč pretrpe- la zame. V očeh naše vasi jo moram tako povzdigniti, da ni- hče ne bo videl najmanjše sen- ce v njenem življenju. Hočem pokazati, da se ni nič pregreši- la s tem, da je rodila nezakon- skega otroka. Nikoli ji ne sme nihče tega šteti v zlo."

"In kako boste to dosegli?" je vprašal Boris, prevzet od njene zgodbe in odločnosti, ki so jo razodevale njene besede.

"Kako? To bo težko, a mi- slim, da bom zmogla, ne da bi izgubila dve stvari. Prvič: svo- bode. Mati je vse življenje tr- pela, a svobodo si je znala o- hraniti. Jaz ne trpim pomanj- kanja, zato si jo še laže lahko ohranim. Ne sovražim moških, ne, a ne maram biti odvisna od njih. In drugič: mati mi je še vedno vsa moja ljubezen, če- prav mi je umrla že pred dva- ma letoma. A vedno bolj ču- tim potrebo, da bi prenesla to svojo ljubezen na nekoga, ki bi živel, na bitje, ki bi mu lahko posvetila vse svoje življenje, kakor ga je moja mati samo meni in nikomur drugemu. To bi pa mogel biti samo otrok. Nezakonski otrok. Tako bi do- živela materino ljubezen še en- krat, z druge, z materinske strani. Na ta način bi najlepše oprala materino čast, obenem pa bi bilo plemenito masčeva- nje. Saj bi jaz, ki sem tem ljud- em vse in kateri ničesar ne zamerijo, storila nekaj, kar je bilo vzrok, da so z mojo mater- jo tako grdo ravnali. Prepri- čana sem namreč, da bi se jim ta moj čin ne zdel nič grdega in pregrešnega, da bi tudi po- tem bila zanje to, kar sem. Ta- ko bi ljudem dokazala, da mo- ja mati ni nič zgrešila, marveč oni — vaščani, ki so jo prega- njali in ji grenili življenje."

Boris se je hotel nasmehnuti, a se ni mogel. Marta pa je go- reče nadaljevala:

"Da, otroka hočem. A dati bi mi ga moral mož, ki bi mi ob- ljubil in prisegel, da ne bo ni- koli in nikdar povprašal ne po njem in ne po meni. Bil bi oče otroku, ki bi ga ne smel nikoli videti. Tudi jaz nisem videla nikoli svojega očeta."

Marta je legla in zaprla oči. V zlatih laseh so se ji lovili zadnji solnčni žarki. Bila je ze- lo lepa. Boris je trgal travo ob sebi in strmel vanjo. Roka mu je drhtela. Nekaj časa je neod- ločen sedel ob njej, naposled pa je položil roko v njeno.

Zmračilo se je. Pod njima je počasi tekla reka in tiho šume- la. Iz bližnjih vinogradov se se- gala pesem črnikov. Lep, topel poletni večer je bil. Nebo je po- stajalo temno sinje. Kmalu so se prikazale prve zvezde.

Njena roka je v njegovi za- čela narahlo drhteti. Boris se je sklonil nad Marto. Odprla je oči: poletna noč se je zaleske- tala v njih.

V prvi zori je bil Boris sam. Izprva je hotel v vas, da bi poiskal Marto. A se je prema- gal. Zaradi sreče, ki jo je do- živel, ni hotel skaltiti njene. Tu- di pozneje mu je njegova ne- navadna obljuba branila, da bi ji pisal, jo poiskal in ji razodel, da mu je brez nje življenje pu- sto in dolgočasno. Niti tega ne ve, če je res oče.

To je bila njegova zgodba.

Naslednji dan — bilo je v majhnem tgu — pa sem Bo- risa zgrešil. Iskal sem ga, a ka- kor bi se bil vdrl v zemljo.

Premišljeval sem, kam naj krenem. Marta, čudežno dekle, mi ni šla iz spomina. Krenil sem spet proti reki, od katere sva se bila na tovarišvo željo oddaljila. Nato pa sem nade- ljal pot ob neki navzgor.

Cez dva dni sem prišel v Vr- bje. Takoj prvega človeka sem vprašal:

"Ali je gospodična Marta doma?"

Svile s Japonske ni več sem, in tudi nadomestil zanje je za ženske no- gavice premalo, ker se jih rabi pri izdelovanju raznega blaga v vojni indu- striji. Pa so kemiki "iznašli" barvo, s katero si ženske lahko namažejo noge, da izgledajo kot da so v nogavicah. Celotno "parlorje" imajo že v ta namen. Ženska se vade na stol in v par momentih ji naslikajo na noge nogavice. Je to sicer slab ersatz, a veliko boljše nadomestilo pa so od solca otemnele noge. Gornje je slika iz New Yorka.

"So doma, so!" mi je potrdi- la stara žena. Ko je opazila, da bi rad zvedel še kaj več, me je natančneje pogledala in vprašala:

"Jih gospod poznajo?"

"Seveda. V šole sva skupaj hodila," sem se v trenutku zla- gal.

"Tako, tako," je zmajala starka z glavo, nato pa nade- ljevala: "Dobri so naša Marta, zelo dobri. Nikoli ni bilo čuti nič slabega o njih. Zdaj pa jih je tako hudo zadelo. Bog se jih usmili. Človek res ne ve, kje ga čaka zlo. Otroka imajo, otroka brez pravega očeta. Vidite, predobri so bili, pa se jim je zgodilo."

Druga od starke nisem mogel zvedeti, zato sem usta- vil še dekle, ki je prihajala s polja:

"Marta? Onale hiša za cer- kvijo. Ob popoldnevih že vstaja."

Ker je bila zgovorna, mi je povedala še to in ono, za slovo pa se je nasmejala:

"Odslej menda ne bodo lju- dje drugih deklet, če se jim bo privedlo kaj podobnega, tako obrekovali in jih prište- vali k največjim grešnicam. Če se je Marta zgodilo, se lahko še vsaki drugi."

Bil sem že tik hiše, ki mi jo je označilo dekle. Nekaj časa sem se obotavljal, naposled sem pa odprl majhna lesena vrata in stopil na trato pred hišo. Tedaj sem zagledal ob- vratah v vrt mlado ženo, vese- lo se smehljajočo otročičku, ki je vokal na veliki blazini ob njej. Še isti hip sem zagledal vodnjak. Zaprtil sem za ko- zarez vode. Komaj je Marta odšla — bila je ona, na prvi pogled sem jo spoznal —, je začel otročiček jokati na glas. Pristopil sem in ga izkušal po- tolažiti.

"Hotel sem ga prevariti, a se ni dal," sem dejal Marti, ko se je vrnila z vodo.

"Kako?" se je nasmehnila Marta in vzela otroka v naro- čje, kjer se je kmalu umiril.

"Igrati sem hotel njegovega očeta, pa je spoznal, da nisem pravil."

Tedaj je Marti zamrl na- smeh, tudi pogled se ji je ska- lil. A izpregovorila ni ničesar.

Nisem vedel, kaj naj še re- čem. A tudi oditi nisem mogel. Ker sem že predolgo molče stal pred njo, sem kar tako dejal:

"Lep otrok. Podoben je ne- kemu mojemu tovarišu."

Zdajci so Martina blela lica živo zardela, oči so ji oživele, vsa je vzdrlhela in vzkliknila z glasom, ki ga ne bom mogel ni- koli pozabiti:

"Vi ga poznate?"

"Poznam," sem dejal ter jo prijel za roko, ker ji je lice spet bledele.

Ko sem ji povedal, kar sem vedel, je dolgo molčala. Napo- sled pa je priznala s trpkim bo- lečino:

"Vse sem premagala, samo nečesa nisem mogla: nove lju- bezni, ljubezni do moža, ki se je tisto noč porodila v meni."

To sem doživel med velikimi počitnicami. Aj, kako lepi časi so bili tedaj! Zdaj pa samo razlaganje, izpraševanje, po- pravljanje zvezkov in opomi- njanje dijakov, ki še vedno ži- ve nekje ob morju, na plani-

nah, na cesti. Šola spet samo šola!

A pred nekaj dnevi sem do- bil pismo, ki me je vsaj za ne- kaj časa iztrgalo delu in skrbi. Pisala sta mi ga Marta in Boris.

ANTON VIČIČ

V petek 26. junija sem ga vi- del poslednjikrat. Bilo je to na seji kluba št. 1 JSZ, na kateri smo po končanem dnevnem re- du poslušali poročilo o sestanku v Clevelandu glede politič- ne akcije za otmitev Slovenije na razmetrivali o njem. Anton Vičič, ki se je za to stvar mo- čno zanimal, je poudarjal, da manjka tej akciji načelnosti in zato tudi ne dobi opore ne za- nimanja v javnosti.

Po seji se je še nekoliko po- mudil v družbi, se šalil in se poslovil.

Nič ni jamral. Nekomu se je še celo pohvalil, da se dobro počuti. Stanoval je v hotelu Andreja Spolarja. Ker ga v so- boto jutraj ni bilo iz sobe ob- običajnem času, je nekdo šel notri in dobil Antona Vičiča mrtvega v postelji. Zadel ga je kap.

Star je bil 69 let, doma iz vasi Renče pri Gorici. Po po- klicu je bil zidar, a tega dela že dolgo ni več vršil. V Chica- go je imel pred leti gostilno in potem z ženo prodajalno žen- skih klobukov. Ko mu je žena umrla, je odšel v stari kraj, kjer je bil par let, od tedaj pa bil uposlen večinoma pri Ant. Spolarju. Valed slabega zdrav- ja je pred dobrim letom delo pustil in bil pod oskrbo zdrav- nikov.

Zapušča dva sina. V času prejšnje vojne je bil član SNPJ in bil je parkrat tudi član JSZ. Sedaj že dolgo ni bil v nobeni organizaciji.

V socialističnem gibanju je postal aktiven že v mladosti. V Ljubljani je bil pred 37. leti uslužben pri okrajni bolnišnici blagajni in nadzoroval bolnike. Bil je v tej službi jako strog in marsikoga zatožil, da simulira. Predsedoval je na mnogih de- lavskih shodih. Bil je pogumen in drzen. V bojih ni nikomur prizanašal.

Po prejšnji vojni je bil nekaj mesecev potovalni agitator Pro- letarca in obiskal mnogo nase- lbin. Sedaj se je udeleževal le nekaterih seji kluba št. 1, v ka- terem ni bil več član že dolgo, in pa naših prirediteljev. Svoje socialistično prepričanje pa je vedno poudarjal, rad je čital Proletarca in tudi dopisoval vanj.

Vest o njegovi nenadni smrti je presenetila posebno one, ki so ga videli na omenjeni seji kluba št. 1 JSZ in poslušali nje- gove argumente.

Pogreb se je vršil večer 30. junija iz Zefranovega pogreb- nega zavoda.

Naj tudi omenim, da je bil pokojnik delničar Slovenskega delavskega centra in član di- rektorija. V čenter je večkrat prišel čitati časopise in pa po- slušati predavatelje.

Nekdo mi je nekoč v šali de- jal: "Vičič, ti si vedno rebel (upornik)." To je bil do kon- ca. Časten mu spomin.—c.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Piše CHARLES POGORELEC

V Chicagu so bile naše aktiv- nosti sledeče: Upravnik 19 na- ročnin, Luka Grosar 2 in Frank Zaitz 4. Seveda ni bilo to vse. Bili smo zaposleni tudi s pik- nikom v prid Proletarca in za ruski relief, eni več drugi manj, vsi pa smo pripomogli k uspe- hu, ki je bil v danih razmerah dovoljen. Vsem, ki so na kak način pomagali, se tajništvo kluba in uprava lista iskreno zahvaljuje.

Iz metropole je poslal Tone Jankovich 34 naročnin in \$2.00 v tiskovni fond.

Iz daljnega severozapada, Renton, Wash., je obnovil na- ročnino John Shumrov in zra- ven priložil dolar v tiskovni sklad.

Frank Cvetan, Tire Hill, Pa., je naročil še 10 izvodov Maj- skega Glasa. Vseh skupaj je prodal 170 izvodov.

Frank Strah, Lawrence, Pa., je bil na proslavi društva št. 6 SNPJ na Syganu in tam nabral \$3.75 v tiskovni sklad. Sploh France rad kaj stori y ta na- men.

Iz West Minerala, Kans., se je zgledal spet naš stari zastop- nik John Marolt. Poslal je dve naročnini in novce za prodane izvide Majskega Glasa.

Iz Barbertona, O., je poslal dve naročnini Mike Kopach, Frank Anderluh iz Kenmore pa je prispeval 50c v tiskovni fond.

Iz La Salle, Ill., je poslal pri- spevke za klub št. 3 JSZ nje- gov tajnik Anton Udovich in zraven tudi 8 naročnin ter nove- za razpečane Majske Glase.

Filip Godina nam je izročil \$2 v tiskovni fond, katerega je prispevala Mary Zemlock iz Spanglerja, Pa.

Anton Zornik je po kratkem oddihu spet na delu. Poslal je 21 naročnin in novce za prodane izvide Majskega Glasa.

Jacobu Zaitzu v Superior, Wyo., smo kar na svojo roko poslali 10 izvodov Majskega Glasa s prošnjo, da jih skuša razprodati med rojaki. To je storil in nam poslal novce za- nje.

Iz Detroita, Mich., je poslal John Zornik 13 naročnin, ter pisal po nov imenik in pobotno knjižico, ker bo z agitacijo na- daljeval, dokler ne obišče vseh, ki imajo potečeno naročnino. Seveda smo mu radi volje us- stregli. Kathy Stimac je obno- vila naročnino sama in zraven priložila dolar v tiskovni fond.

Po železnem okrožju Minne- sote je bil nekoliko na agitaciji Maks Martz iz Buhla. Poslal je 4 naročnine in prodal lepo šte- vilno Majskega Glasa. Z agitaci- jo nadaljuje.

Naš stari znanec iz Gowan- de, N. Y., James Dekleva, je poslal dve naročnini. Hud je, ker vlada taka zasanost med delavstvom ter jamra, da se ne da tam nič doseči. Morda res ne, toda naša agitacija ni bila nikoli lahka. Vsled tega je bilo treba bolj vztrajno iti okrog in prepričevati ljudi za naš pro- gram. Uspehi niso bili vedno takoj vidni, toda nekaj semen- se je le prijel. Zato pravimo prijatelju Jimu: If you don't succeed once try again.

Iz Milwaukeeja je poslal 6 naročnin Louis Barborich. Bil je tudi na agitaciji v par dru- gih naselbinah, toda njegove- ga poročila še nimamo.

Girard, O. Od tu je poslal 4 naročnine John Kosin in dolar v tiskovni fond, ki ga je prispe- val Anton Dobrovolc. V isti na- men je poslal dolar tudi John Bogatay, katerega mu je izro- čil Mirko Rek iz Warrena, O.

V uradu se je zgledal France Barbič, ki je bil tu na počitni- cah. Obnovil je naročnino ter prispeval dolar v tiskovni fond, in kot po navadi, smo tudi ma- lo pokramljali. France je še ve- dno fejest fant, pa ne zato, ker je dal dolar, pač pa, ker ga pri- števam v vrsto mojih osebnih prijateljev neglede na stran- karsko pripadnost.

Tudi naš farmer v severnem Wisconsinu Mike Krultz je ob- novil naročnino in poslal novce za prodane Majske Glase. Pra- vi, da v kratkem obišče še o- stale, katerim je naročnina po- tekla. Vreme tam gori jim ni

bilo kaj prijetno. Vedno dež in dež, tako da so morali polja znova obsejati. Tako! Poleg vseh drugih križev in težav pa še vremenske neprilike! Toda Mike ne izgubi poguma niti do- bre volje na kmetiji in ne za našo stvar. Za Proletarca je ve- dno pripravljen kaj storiti.

John in Mary Fradel iz La- trobe, Pa., sta obnovila naroč- nino, poleg pa še prispevala vsak po dolar v tiskovni fond. Nanju se lahko vedno zanesemo.

Isto je storil tudi John Rup- nik iz New Marketa, N. J. Ob- novil je naročnino in prispeval dolar v tiskovni fond.

Današnje kolono zaključim z mojim nekdanjim bivali- šcem, Pueblo, Colo. Tam smo namreč dobili novega zastop- nika v osebi Ludvika Yoseyja. Naš dosedanji zastopnik je bil Frank Boltezar, ki je dolgo vr- sto let z uspehom vršil to nalo- go in v veliki meri je njegova zasluga, da ima Proletarec to- liko naročnikov, in ostale naše publikacije toliko odjemalcev.

Vršil je to nalogo uspešno in nesebično. V večini slučajev si niti provizije ni jemal. V enem zadnjih pismu mi je pisal, da se je zelo utrudil, kajti delati 8 ur vsak dan v jeklni ni igra- ča, pa si je zaželel počitka. Pi- še, da s tem ni rečeno, "da bom pustil vse skupaj; še se bom zanimal za naše napredne u- stanove in pomagal kjer bom mogel, le mlajšo moč bi rad na svoje mesto." Pa sta se pogo- vorila z Ludvikom, da bo on nadaljeval. Pisal sem mu in od- govoril: "Ker sem bil, in sem še za delavske liste, zato z ve- seljem sprejemam zastopništvo za Proletarca in gledal bom, da obdržim stare naročnike, in seveda, poskusil bom svojo sre- čo tudi z novimi. Toda ne pričakujte, da bo število tolikšno kot je bilo pred 25 ali več leti, ko si bil Ti tukaj. Torej, pošlji mi vse potrebno za zastopni- štvu."

Razume se, da sem bil vesel takega odgovora in izpolnil njegovo zahtevo. Želim mu najboljšega uspeha, Francetu Boltezarju pa v imenu lista is- kreno zahvalo in priznanje za njegovo delo v prid Proletarca in ostalih naših publikacij.

Kdo ima konvenčne slike?

Slovenski narodni muzej S. N. Doma, 6409 St. Clair Ave., v Clevelandu, O., pripravlja že delj časa zbrano blago za prvo javno predstavo, ki se prične začetkom septembra letos. V zbirki konvenčnih slik JSZ se pogreša še večina teh. Vršilo se je dvanajst konvencij, toda do- slej smo prešli v S. N. Muzej samo slike od štirih zborovanj JSZ.

Doslej imamo v SNM sledeče konvenčne slike JSZ: Sliko osme- ga zbora, ki se je vršil leta 1930 v Detroitu, Mich., sliko devetega zbora, ki se je vršil leta 1932 v Milwaukeeju, Wis., in desetega, ki se je vršil leta 1934 v Clevelandu; ter dvanaj- stega, ki se je vršil leta 1940 v Clevelandu.

Vseh drugih konvenčnih slik JSZ nam še manjka. Brez dvo- ma imate bivši delegati sprav- ljene take slike v podstrešjih, ki so že pozabljene. Ali bi ne bile bolj v reklamo JSZ, če bi visele med drugimi konvenčni- mi slikami v muzeju, kjer bi jih tisoče ljudi ogledovalo, ki bodo v prihodnjih mesecih ob- iskali Cleveland in muzej v SND?

Dajte, poiščite stare konven- čne slike JSZ in jih pošljite v urad SNM, da jih uredimo za razstavo. Vsaki sliki priložimo ime darovalca, da ljudje vi- dijo, kdo je podaril v muzej to ali ono sliko. Gotov sem, da bi bil nad popolno zbirko konven- čnih slik JSZ ponosen vsak član, ki obišče muzej. Zato ne odlašajte na zadnji dan, pač pa poiščite slike sedaj in jih poš- ljite. Vse drugo bomo uredili tukaj.

Za Slovenski narodni muzej SND.

Erazem Gorshe, tajnik-arhi- var.

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. Lawndale Ave., Chicago

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Habsburška in katoliška vzgoja je med Slovenci — tudi med onimi, ki so se izselili v republike — zapustila med njimi monarhistični duh toliko močan, da se ga priseljenci v republike niti v treh desetletjih še niso mogli otresti. To smo videli spet sedaj, ko so se mnogi "odlični" rojaki kosali, kdo se bi mogel vsaj z daleč približati njegovemu veličanstvu osemnajstletnemu Petru.

Slovenski književnik, čigar ime tu iz razumljivih razlogov rajše zamolčim, je po ustanovitvi kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev izrazil bojazn, da bodo baš Slovenci dinastijo Karadžoržev "scerkljali", ker so bili naučeni slaviti habsburške vladarje, moliti zanje, jim zažigati kadilo in jih prositi milosti. Res se je dogodilo, da so bili v mladi državi "troimene-ga" naroda Slovenci najzvestejši monarhisti. Zadostovalo jim je, da so smeli moliti za presvitlega vladarja in ga tu in tam poprositi za dobrotine.

"Enakopravnost" z dne 27. junija je objavila na prvi strani sledeče sporočilo (enakega je imela istega dne tudi Ameriška Domovina):

Spomenica ameriških Slovencev kralju Petru.

Ameriška slovenska narodna zveza in Ameriško jugoslovansko združenje kot izvoljeni predstavniki ameriških državljanov jugoslovanskega porekla, broječ nad tristo tisoč duš, Vas iskreno pozdravljamo kot gosta naše velike ameriške demokracije. Naj bo Vaše bivanje in delovanje v tej deželi svobode blagoslovljeno z uspehom za koristi svetovne demokracije, a posebno za doberbit tako junake Jugoslavije. Trdno smo prepričani, da bo z našo ameriško pomočjo Jugoslavija vstala po junakiem boju zmagovita in prevojenata ter da bo nastopila pot v novo bodočnost, ki jo prinese jugoslovanskemu narodu srečno sožitje z drugimi narodi ter mu dala priliko, da se razvije in napreduje v vsej izmeri svoje zgodovinske, narodne in gospodarske veličine.

Prejeti ameriškega demokratskega duha, stoječ na braniku pravic jugoslovanskega naroda, kateri je danes zaščitjen,

Vas prosimo,

da kot ustavni predstavnik in sin tega junakiškega naroda delujete na to, da se ujedini ves jugoslovanski narod v močno, večjo in resnično demokracijo Jugoslavijo, v kateri mehan naj bodo vključeni vsi Jugoslovani, ki so bili izročeni v sužnjost Italiji, Nemčiji in Madžarski in brez katerih Jugoslavija ne more nikdar biti resnična Jugoslavija.

Naj Vas v Vašem delovanju in stremeljenju bodrilo in vodilo človekoljubni ideali in žrtve Vaših pradedov, žrtve zaslužnih bratov, ki so padli na braniku narodnih idealov in svobode, junaki čim jugoslovanske armade, kateri se divi vse svet, ljubezen pravice zatiranim, svoboda in enakost, kakor jo tako vzvišeno predstavlja duh ameriške demokracije.

V tem duhu naj Jugoslavija vstane prerajena in prejme zasluženo plačilo

za žrtve, ki jih je doprinesla na žrtvenik skupne stvari!

En narod, nerazdružljiv, z enako pravico in enako svobodo za vse!

V Clevelandu, O., dne 26. junija 1942.

Ameriška slovenska narodna zveza
Dr. James W. Mally, predsednik
Josie Zakrajšek, tajnica
Vatro Grill, blaginjak
James Debevec
Anton Sabec.

Ameriško jugoslovansko združenje:
Ivan Zorman, častni predsednik.
Marijan Urbančič, predsednik
Joško Penko, tajnik.

Tako se torej nadaljuje. Slovenci so pod Avstrijo prosili cesarja, v Italiji predvsem kraljico Heleno, ker je "Slovanka", potem Aleksandra in sedaj modujejo celo ameriški Slovenci (v imenu vseh Slovencev) mladega fanta, da naj naš narod on združi v celoto. Kako je že rekel in zapisal Ivan Cankar?

Ivan Trček je dokončal. Ni bil eden onih, ki se bi oglašal ali si pel slavo, nego je polnil Glas Naroda kakor je že pač šlo in skušal, da z listom ustreže takim, ki imajo radi kaj čisto priprosto "špansnega". Pisal je take stvari pod psevdonimom Peter Zgaga. Težke neprilike in še težja bolezen mu je zagrenila tudi tiste ure, v katerih je pisal "Zgagovo kolono". Čitatelji, ki so jo brali, so se smejali, ne pa on. Saj zadnjih par let ne. Pretrpel je mnogo. To sredo 1. julija so ga spremili — kolikor jih je pač bilo — na njegovi poslednji poti. Glas Naroda je z njim največ izgubil.

Čehi v Pragi so bili primorani iti žalovati na ulične pločnike, ko se je pomikal sprevod "der henkerja" Reinharda Heydricha. Tisoče in tisoče jih je bilo na ulici. Niso jokali, a žalovanje so morali hliniti. Ko so pokopali Soukopa in druge češke socialiste, ki so pomrli v koncentracijskih taborih, žalovanja niso bila dovoljena. So pa tudi dežele, kjer umirajo ljudje v svobodnih razmerah. Delali so za ljudi več ali manj, pa so tudi njihni pogrebi kakor oni, v katerih odnašajo v okupiranih krajih Evrope na pokopališča ubite ali pa od mučenja umrle upornike. Par ljudi zraven, solz malo, pa je konec.

Poset kralja Petra v Zed. države je zelo draga stvar. Ni pa bila ta prireditev povsem posrečena iz dveh vzrokov: Churchill je bil one dni tu, in pa debakel v Libiji in v Egiptu je vzel nase ljudsko pozornost. Kralja so ogledovali zgolj iz radovednosti. Nekateri, ki so zamejni vladji jako blizu, menijo, da je bil njegov obisk napačen, prvič, ker nihče resnih ljudi ne smatra, da neizkušen mladoleten fant, ki ni v življe-

Na vzhodnem bojišču niso še pozabljene lanske Hitlerjeve ofenzive, ne ogromen sovjetski odpor prošlo zimo, ko so Nemci začeli z novimi udari, tokrat največ proti Kavkazu, ker se jim gre za oljna polja. Lani so jih branile na Kavkazu v organiziranih skupinah tudi ženske. Služile so v oddelku za odvažanje ubitih in ranjenih civilistov in sovjetskih vojakov. Ena skupina izmed njih je na gornji sliki.

nju imel še nikoli drugega kot nego na druge stroške, ne more vzbuditi med zreliimi ljudmi simpatij, in spoštovanja, nego le teatersko zanimanje. Vsekakor, Royal Yugoslav Information Center v New Yorku poroča, da je njegovo veličanstvo kralja Petra ameriško ljudstvo priščno pozdravilo.

Na prvi strani v tej številki je poročano, kako je revija Nation skušala s plačanimi oglašitvami predstaviti grškega kralja za to kar je. Oglašilo se je proti pompozemu sprejemanju dvorjanov tudi mnogo drugih kritikov demokracijskih nazorov, a uspeli so samo v zadevi rumunskega kralja, ki lenari v Mehiki, a bi rad v New Yorku vodil gibanje "za osvoboditev in demokratiziranje Rumunije."

Srbom je dinastija Karadžoržev res simbol. Spomin na prelošit! Royal Yugoslav Information Center poroča iz poslaništva kraljevine Jugoslavije sledeče:

Washington, 26. junija. — Njegovo Veličanstvo Kralj je danes popoldne obiskal prostore poslanstva, kjer so se zbrale velike množice srbskih izseljencev, ki so prišli iz vseh krajev Amerike, da bi ga videli. Pri tej priliki so se odigrale pretresljive scene. Starejši ljudje so kralju poljubljali roko, žene in dekleta so plakale od ganjenosti, ko so stopale pred Kralja. Vsi so imeli solze v očeh. Nj. Vel. Kralj je vidno giniten ostal nekaj časa in se vzdvižal. Nato pa se je med navdušenimi "živio" klici od njih poslovil.

Pravijo, da je bil to najbolj monarhističen obisk, kar jih je še bilo v času te vojne. Namreč spremljan z rojalističnim pompom bolj kot vsi prejšnji od časa, ko je bil tu angleški kralj. Čimrevesja je dežela, bolj se skuša postaviti.

"Chicago Tribune", ki je na osrednjem zapadu najbolj razširjen list, izhaja v nad milijon izvodih — se nad zvezno administracijo silno rada znaša. Prijema jo tudi zaradi sprejemanja vladarskih rodbin, češ, da demokracija nima od tega nikakršnih koristi, pač pa se podpira parazite. Koliko je članov vladarskih hiš, ki so vredni podpore, in koliko ne, o tem se mnenja križajo, a izgleda, da razen časopisov v New Yorku in Washingtonu se veliki večini drugih dvorjenj dvorjanom v zveznem glavnem mestu zdi nespametno, potratno in — nedemokracijsko. Omenjeni dnevnik ima v izdaji z dne 29. junija sledeči uvodnik:

Naslednik Črnege Jurija

Devetnajst let star Peter, ki se označuje za kralja Jugoslavije, je vnuk Petra, ki se je povzpela na tron, ko so njegovi prisaši umorili glavarja protivne dinastije in njegovo kraljico ter jo vrli na trato pred dvorno palačo. Prvi Peter je bil vnuk bandita, Črnege Jurija po imenu, ki je prišel z gor, da bi spodil Turke iz Beograda. V dobi Črnege Jurija je kralj bil

kralj le dokler je mogel biti v osprej svoja ljudstva. V času blagostanja mu je vladal iz palače, a v težkih dneh pa z vrhov bližnjih gor. Takrat ni bilo nikakršnih zamejnih vlad. Vladoval je zaenot z narodom prenašalo križe in težave.

Jugoslavija se bori dalje; je to najmanj ukročena dežela, kar si jih je podvrnil Hitler. Italijanske in nemške garnizije niso varne nikjer razen v par najvažnejših mestih. Uporniki čete v hribih se izejejo v divizije. Ampak pravnik Črnege Jurija ni med četniki svoje dežele. Uživa knežje udobje v begunstvu in nedavno je imel govor v zveznem kongresu.

Nastopil je pred njim na povabilo vodij kongresne večine in to je lahko nauk američkemu ljudstvu, kako potrebno je, da si izvoli ameriški kongres. To neprestano priklanjajo demokratske stranke vsemu, kar se označuje za dvorjane, se skoro ne more označiti za demokracijo in vsekakor ni prav nič republikansko.

Tako vidimo, da so ameriški listi glede takih obiskov zelo razdvojeni. Reakcionarni in demokracijski na eni strani pomagajo h klanjanju dvorjanom, in na drugi strani pa liberalni, radikalni in nekateri reakcionarni to dvorjenje monarhom grajajo, med njimi tudi taki listi, ki podpirajo politiko zvezne vlade stoodstotno. Vedo pa, da pripogibanje "veličanstvom" ne more voditi v "štiri svobodščine".

Vseslovanski dan v Detroitu

Tisoče Slovanov je manifestiralo dne 21. junija v Belle Isle parku in se obvezalo, da maščuje zločinstva naci-fašistov. Predsednik vseslovanskega kongresa Leo Krzycki je javno obsodil Hitlerja in njegove tolovaje. Množica mu je burno ploskala. Masarykov svetovalec, Vojta Beneš, ki je bil član čehoslovaškega senata in minister prosvete, je žel mnogo priznanja, ko je pozval ameriške Slované, da rešijo brate v Evropi nacijsko-fašističnega jarma.

Detroitskega župana Jeffrisa je uradno zastopal Francis M. N. Hally, komisar javne razsvetljave. Hamtramck župan Stanley Skrzycki je pozdravil navzoče v imenu svoje-ga mesta. Podgovernor Frank Murphy je zastopal michigansko državno upravo. Govoril je o naših junakih kot so McArthur, Timoshenko in Draža Mihajlović. Ljudje so ploskali in vstajali s sedežev (menda so do danes le ti trije, ki so zmogli se zoperstavljati naci-fašistični vojni mašini). "Slovanska žena v vojni" je bila tema govora Zofije Terski. Državni senator Stanley Novak je pozival, da vsi kupimo vojne bonde. Tracy M. Doll, predsednik Wayne County CIO Council, je apeliral na Slované, zaposlene v vojni industriji, na čimvečjo produkcijo, Steve Pavlov, zastopnik ruskih skupin, pa na

takojšnjo otvoritev zapadne vojne črte, da se razcepi roparske armade in pomaga Rusiji.

V glasbenem sporedu so nastopili ruski orkester "Balalajka", ruski pevski zbor, "Hamtramck višješolska godba", slovaški pevski zbor, hrvatski pevski zbor "Mladost", ki je pričel s "Četniško koračnico" in žel navdušeno priznanje, in tudi plesalci so zabavali zbrane v odmorih. Lepe slovanske noše (Slovenke so bile častno zastopane) so dale pomembni prireditvi posebno mičnost.

18. julija ob 8. zvečer imamo Jugoslovani velik shod v "Cass Technical Auditorium". Glavni govorniki bodo jugoslovanski ministri Snoj, Kosanović, hrvatski ban Subašić in naš znani pisatelj Lojze Adamič. Pričakujejo se še druge važne osebnosti.

Vsi Jugoslovani v Detroitu in okolici so dolžni, da se udeležijo tega shoda, ker je zelo važen. Tiče se usode naših bratov in sester preko morja, našega glasovitega junaka Draže Mihajlovića in njegovih hrabrih četnikov, ki jih danes občuduje svet.

Ve plaši se znoj, ne straši se truda, kar more, to moč je storiti dolžan. Življenjska družica oživlja vse upe in lajša gorje.

Lia Menton.

Piknik kluba št. 27 JSZ in Zarje fino uspel

Cleveland, O. — Piknik kluba št. 27 JSZ in pevskega zbora Zarje v nedeljo 21. junija na farmi SNPJ je fino izpadel! Odkar je bila pikniška sezona otvorena (dne 24. maja), je vse nedelje razen ene deževalo. Tudi v nedeljo 21. junija, ko smo imeli piknik kluba in Zarje, je dopoldne rosilo. Težki oblaki nam niso obetali nič dobrega.

Vzlic temu smo se odločili, da gremo na izlet, dež gor ali dol. Saj je streha na omenjenih pikniških prostorih dovolj velika, pa bomo pod njo, ako bo lilo.

Kmalu popoldne pa se je vreme obrnilo na bolje in naši gostje so jeli prihajati drug za drugim. Vendar pa v začetku ni kazalo, da bomo imeli obilen poset. V mestu je bila tega dne slovanska parada, katere se je udeležilo mnogo naših ljudi. A ko je minula, so se s svojimi in drugimi avti le pripeljali na piknik v tolikem številu, da nam ni bilo mogoče vse hkrati postreči.

Zunaj smo nato pripravili še eno baro, ker je bila gmeča v točilnici v paviljonu prevelika. Točaji in kuharice pa so delali na vse pretege, da so stregli gostom. Vsem je bilo vroče, pa so vztrajali in bili veseli te velike družine.

Naši prijatelji so nam šli ja-

tega še izredno hladno za ta čas v letu, je bil obisk piknika precejšen.

Zastopniki pevskega zbora Sava so poročali, da je zredčilo njihne vrste novačenje in da so posebno prizadeti tenoristi. Več fantov je bilo že poklicanih k vojakom in ostali pričakujejo, da pridejo kmalu na vrsto.

Po končanem dnevnem redu je bil povabljen Ivan Molek, da poroča o sestanku v Clevelandu dne 7. junija, ki je bil sklican v stvarno politične akcije v pomoč staremu kraju. Povabljen je bil tudi Vincent Cankar, ki pa ni prišel v dvorano.

Ivan Molek je dejal, da je o sestanku že poročal v Prosveti in pa zapisnik je že tudi bil objavljen. Zato je svoje vtise obrazložil na kratko in izjavil, da bo pa toliko obširnejše odgovarjal na vprašanja, če bo potrebno.

Svoja mnenja v razpravi so izrazili Joško Oven, Anton Vičič, Chas. Pogorelec, Zvonko Novak, Frank Bizjak, Filip Godina, Frank Barbič iz Clevelanda, Fred A. Vider, Frank Alesh, Louis Beniger, Frank Zaitz in več drugih.

Slošno mnenje je bilo, da bomo imeli več zaslonbe med ljudstvom, ako delujemo ne le za družitev vseh Slovencev v eno deželo, nego tudi načelno za tako obliko države, kot jo je propagiralo JRZ. Nekateri so mnenja, da sedanji odbor za politično akcijo ni tak, na katerega bi mogli kaj pridati zidati in marsikdo izmed njih je bil v nam sovražnih akcijah in za tako obliko države, kakršno sta hotela pokojni Nikola Pašić in kralj Aleksander.

Glede taktike je bilo rečeno, da če se ne gre za načelnost, nego le za obnovitev Jugoslavije kakor je bilo do te vojne, ima največ priložnosti za uspešno propagando v ta namen jugoslovanska vlada, ki razpolaga tudi z gmotnimi sredstvi. Ker je poskus za politično akcijo edinstvena zadeva ameriških Slovencev, je bilo ugotovljeno, da prevladuje v nji katoliška struja, katere se bi uprila čim bi se pričel naglašati program JRZ, n. pr. socializem, ločitev cerkve od države, federativna republika itd.

Razprava je trajala do 11. zvečer in je bila zelo zanimiva.

Vseslovanski dan v Chicagu

Chicago. — Ponekod se je vršil vseslovanski dan v nedeljo 21. junija. V Chicagu ga bomo imeli v nedeljo 19. julija. Bil je odložen zato, da bodo imeli prireditelji več časa izvršiti potrebne priprave.

Glavno zborovanje bo v areni Soldiers Field v Grantovem parku. Sodelujejo vse slovanske narodnosti.

Socializem edini je spas človeštva, ne pa monarhije in njihni režimi.

SLOVENSKO-AMERIŠKI

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

Priredil Leo Zakrajšek

Priporočamo ga vsem, ki še niso državljani, in onim, ki so že. Vsebuje za oboje bogato informativno gradivo in še posebno pouk za nedržavljanke. Stane 50 centov.

Naročila sprejema:

KNJIGARNA PROLETAREC

2301 South Lawndale Ave.,

CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
CLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00
na leto; \$3.00 za pol let; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero
\$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

Čikažani prispevali 17 milijonov dolarjev v dobrodelne namene

Iz nedavno objavljene statistike je razvidno, da so Čikažani prispevali lani v razne vojne reliefe, ameriškega Rdečemu križu in lokalnim dobrodelnim ustanovam \$16,863,574.

Od tega so prejeli razni vojni reliefi \$8,396,691, in \$8,466,883 pa so dobile lokalne pomožne akcije.

Za ameriški Rdeči križ se je lani nabralo v Chicagu nad štiri milijone, organizacija United Service, ki skrbi za zabavišča vojakom, je nabrala \$668,000, prispevki v židovski relief (za židovske begunce tu in kjerkoli jim je mogoče pomagati) so znašali \$1,614,000, angleški relief je nabral \$800,000, grški nad \$282,000, kitajski \$75,00 in ruski \$11,190. Kampanja za slednjega je dobila svoj zamah v tem letu. Razne poljske reliefne organizacije, 24 po številu, so lani nabrale v pomoč svojim rojakom v okupiranih krajih in beguncem \$841,000. Norveški relief je dobil lani \$224,000.

Druge organizacije, ki zbirajo doneske v pomoč ljudem v vojno zapletenih deželah, niso bile tako uspešne. Vseh skupaj je registriranih pri državnem taj-

niku 541 raznih reliefnih organizacij. Upravne in kampanjske stroške odračunavajo večnoma od nabranih vsot, nekatere skoro 50 odstotkov.

V poročilu so navedene med drugim sledeče jugoslovanske reliefne akcije, ki imajo sedež v Chicagu: Jugoslav Relief Committee of America, 2657 S. Lawndale Ave.; Jugoslav-Am. Relief Committee, Inc., 536 S. Clark St. (vodja in tajnik te akcije je George A. Palandech); Jugoslav Relief Fund Association, 135 So. La Salle St. To akcijo vodi Hrvat John A. Zvetina.

Poleg teh je nekaj odborov, ki delujejo v pomoč Jugoslaviji s sedežem v New Yorku. Zveza Slovenskih župnij, ki je do konca prejšnjega meseca nabrala za pomoč duhovnikom in drugim v starem kraju približno \$13,000, vodi svojo kampanjo sedaj iz New Yorka, ker je njen tajnik pater Ambrožič sedaj tam uspešen.

Po vseh Zed. državah so razne akcije za pomoč ljudstvom v zavezniških in okupiranih deželah, in za begunce, nabrale lani \$27,943,781 v gotovini in \$10,061,269 v blagu.

PRESOJANJE DOGODKOV DOMA IN PO SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani.)

pri zbiranju novic, je argumentiral kongresnik Thad Wasielowski iz Wisconsin. Sedaj ameriška cenzura pregleduje vso pošto, ki gre ali prihaja iz inozemstva. Zadnji teden so prejeli revijo Njiva iz Argentine, ki je bila prva opremljena s pečatom in številko ameriškega cenzorja. Tudi tukajšnje časopise pregledajo cenzorji, da dobe upogled v njihovo vsebino in nazore. A postavne cenzure še ni, pač pa so se listi podvržli prostovoljni cenzuri.

Arthur Travers Harris, ki je podmaršal angleškega letalstva, pravi, da če bi Anglija mogla poslati nad Nemčijo 20 tisoč bombnikov naenkrat, bi bila vojna končana v enem dnevu. Največ naenkrat je poslala Anglija dosedaj nad Nemčijo tisoč letal. Bombardirali so Kolin in ga velik del porušili.

Rumunija dopoveduje Nemčiji, da stori v vojni z Rusijo veliko več kakor Madžarska in zahteva v plačilo za to službovanje nazaj Transilvanijo, ki jo je morala na Hitlerjev ukaz dati Ogrski. Vlada v Budapešti na to zahtevo odgovarja, da bo Rumuniji vzela še ostali del Transilvanije. Odnosaji med njima so vsled tega jako napeti in obsejne praske med rumunskimi in madžarskimi stražami se pogosto dogajajo.

Kitajska vlada dokazuje Sovjetski Uniji, da jo namerava Japonska kmalu napasti, torej je boljše, da sovjetska armada v Sibiriji prva udari namesto da čaka napada. Skupno s kitajsko armado bosta japonski sili kos, pravijo v Čunkingu, toda če Kitajska pade, bo potem vsa japonska moč navallila na Sibirijo in se dogodi kot se je v Evropi, ko so dežele čakale, da jih je Hitler pomandral drugo za drugo.

Na Angleškem bo izdajanje sledolede na 30. septembru prepovedano. A že sedaj je v njemu več ledu kot sladu.

Mladi kralj Peter je dobil priložnost govoriti v kongresu in poslanecem zagotovil, da bo-

Tekma balincorjev

V Waukeganu bomo imeli 12. julija velik dan. Namreč tekmo v balincanju športnikov članov in članic SNPJ. Vsa društva SNPJ v srednjem zapadu so dobila vabilo, če spadajo k atletični ligi SNPJ ali ne.

Waukeganska tri društva so po svojih zastopnikih že v akciji. Priprave za sprejem športnikov in za postrežbo so v največjem tiru. Istega dne bo tudi tekma golfarjev, članov SNPJ. Shajališče obojih bo v SND. Dom ima prvovrstno kuhinjo in seveda tudi kuharice. Točilnica je takoj zraven kuhinje in večja dvorana za ples tik točilnice. Vrt, na katerem je balinišče, je ob stavbi SND. Če vas bo žejalo, boste kelnarji kar na uho pošepetali. Aleje so štiri po 70 čevljev dolge in okoli 10 čevljev široke. Za ta dan jih bomo še posebno pomazali, tako da bodo balince same tekle. Vam ne bo treba veliko muke, samo malo strategije in vaš tim bo zmerom "lidal", in končno tudi zmagal.

Ako se zanimate, vprašajte vašega društvenega tajnika, ako je prejel povabilo in kakšni so pogoji. Pazite tudi na sredino izdajo Prosvete. Na angleški strani ali morda tudi na slovenski, bodo tiskana pravila za balincanje. Svetujem vam, da s seboj ne nosite ničesar razen suho grlo in prazen želodec, denarja pa seveda kolikor ga imate in še izposodite si ga. Vse drugo bomo mi preskrbeli. Kar žaupajte nam.

Torej na svidenje 12. julija!

M. J.

Italija ni še na pragu revolucije in "duče" je njen glavar kakor je bil

Nemški mož je priznal, da je naletel v Rusiji na zelo trdo kost, da je ruska zima tako izdelala njegovo vojsko, da je nad njo visela že katastrofa in da bo vojna trajala najmanj še eno zimo.

Tudi največji optimisti med Italijani se danes čujejo za usom.Nič pravega upanja ni, da bi se ta vojna zadeva srečno končala za Nemce. Zato je treba brž vtekniti v ogenj še eno železo. Prepričati svet, da je italijanski narod bil zmerom proti vojni in da drugače ne želi, nego živeti v miru z Anglijo in v njenimi zaveznicami. Cim-bolj se bo kolo vojne sreče obracalo na stran zaveznikov, tem bolj bodo prebrisani Italijani brenkali na to struno. In ko bo splavalo po vodi še zadnje upanje, da bi se mogla vojna končati če že ne z zmago pa vsaj s kakšnim za totalitarce

TROPICNE RAZMERE NA GALAPAGOŠKEM OTOČJU

Kakor pravi dr. E. G. Mears, geograf na stanfordski univerzi, je prišlo do muhastih in vz-nemirajočih sprememb v vremenu navzdolž severnega dela južnoameriške zapadne obali in na Galapagoškem otočju vsled premene v silnem morskem toku, ki se pretaka v južnem Tihem morju.

Galapagoško otočje, ki je tako zanimivo znanstvenikom po svojih številnih oblikah čudovitega morskega življenja, se je preobrazilo iz gole pustinja v vročo goščavo rastlinstva, muh in komarjev.

Kjer je bilo poprej suho površje, je sedaj vse polno luž, ki so posledica hudega deževja, in tjakaj prihajajo delfini ali pliskavice, da se igrajo v tistih sladkovodnih lagunah. Ptici pa stradajo tamkaj, ker izpere neprestano deževje vso hrano ki jo zanje navadno odlaga morje na otoških obrežjih.

Panama je imela nenavadno hudo deževje; severni Peru čezmerno vročino, Kolombija je doživela večjo vlogo kakor še kdaj poprej in deževalo je po nekaterih krajih pušave v čilu in na peruvijskih pustinjah.

Te izpremembe so se vršile lani in so skrajno važne, ker napovedujejo korenite izpremembe v podnebnju in zategadelj tudi v našem gospodarstvu. Silni morski tok, znan pomorščakom kot humboldtski ali peruvijski tok, izpremeni svojo smer približno vsakih 10 ali 13 let, ali to pot je njegova razlika večja.

Ob svojem nastanku blizu južnega konca Južne Amerike je tok jako mrzel in gre proti

Vabilo na piknik

Johnstown, Pa. — Slovensko bratsko samostojno podporno društvo Moxham vabi na piknik, ki ga priredi v soboto 4. julija v Slovenskem delavskem domu na Moxhamu. Prične se ob 2. pop. in bo trajal do polnoči. Orkester bo igral od 8. do 12. Vstopnina na plesišče je 35 centov.

Društvo vabi rojake tu in v sosednih naselbinah, da pridejo na to zabavo.

Članstvu društva sporočam, da je namen piknika okrepiti društveno blaginjo. Vsled tega bo moral tudi vsakdo izmed o-nih članov, ki se piknika ne udeležijo, prispevati en dolar. Želimo pa, da pridete vsi na piknik. Torej na svidenje 4. julija.

John Polantz, tajnik.

severu navzdolž obali. Bližaje se ravniku postaja toplejši.

Ko dospe v severni Peru, je kakih osem stopinj mrazjeji kakor obdajajoča morska voda. Potem se obrne proti zapadu, gre mimo Galapagoškega otočja in dalje, dokler ni na polovici pota preko Pacifika ali Tihiega morja. Tu se okrene proti jugu v smeri vzhodno od Nove Zelandije. Odtam gre zopet nazaj proti južnemu koncu Južne Amerike.

Premena, ki jo poroča dr. Mears, kaže, da jo je tisti tok sedaj ubral po bližnjici. Zavije jo proti severu in proti zapadu, še preden doseže severni Peru. S tem prinaša dež na Galapagoško otočje in v obrežne pustije Južne Amerike.

TAKO GOVORI HITLER IN NJEGOVI NACIJI

Nobenih teritorialnih zahtev

Po treh letih lahko smatram, da je boj za enakopravnost Nemčije zaključen. V Evropi nimamo teritorialnih zahtev.

(Adolf Hitler, Reichstag, na dan zasedbe Porenja, 7. 3. 1936.)

Cehi nezaželeni

Nobenih Čehov ne zahtevamo. Ko se Čehi sporazumejo s svojimi drugimi manjšinami, me češka država nič več ne zanima — kar mene tiče — lahko jamčim zanj.

(Adolf Hitler, Sportna palača, 26. 8. 38.)

Njegova zadnja teritorialna zahteva

Pred nami je zadnje vprašanje, ki mora biti rešeno. Sudeči so poslednja teritorialna zahteva, ki jo imam v Evropi, zahteva, kateri se ne morem odreči.

(Adolf Hitler, Sportna palača, 26. 8. 38.)

Nove zemlje za Nemčijo!

Nemčija bo svetovna sila ali pa ne bo nič. Da pa postane svetovna sila, potrebuje teritorialne veličine. Če govorimo danes o novih ozemljih v Evropi, mislimo v prvi vrsti na Rusijo in na mejne države, ki so od nje odvisne.

Adolf Hitler v 'Mein Kampf'.

Obetajoče

Dal sem obvezne izjave velikemu številu držav. Nobena teh držav se ne more pritožiti, da bi Nemčija zahtevala od njih nekaj, kar bi bilo v nasprotju z danimi obljubami.

Adolf Hitler, Reichstag 1939.

Veruje li sam sebi?

Nikoli nisem napisal ene vrstice ali držal enega govora, v katerih bi izrazil stališče nasprotujoče mojim dejanjem.

Adolf Hitler, Reichstag 1939.

Poljska mora imeti dostop do morja

Prepričani smo, da bo ta dogovor s Poljsko prinesel trajen mir. Mi razumemo, da morata naša dva naroda živeti drug ob drugem, da eden ne more drugega uničiti. Država 33. milijonov bo vedno potrebovala dostop do morja.

(Veliki shod v sportni palači, Berlin 26. 9. 38.)

Nihče ni bolj miroljuben

Nobena evropska država ni storila za mir več kakor Nemčija, nobena ni doprinesla večjih žrtev za mir.

(Adolf Hitler, Zbor stranke, 13. 9. 1938.)

Mir naj vlada

Ta teden praznujemo peto obletnico sklenitve nenapadne pogodbe s Poljsko. Med nami in nami naj vlada mir in razumevanje.

(Adolf Hitler, Reichstag 30. 1. 1939.)

Nemčija ljubi mir

Nemčija je tako miroljubna, da ga ni naroda na svetu, ki bi jo v tem prekašal.

Adolf Hitler v nagovoru na SA, Berlin 31. 1. 1936.

Obzirna do pravic drugih

Če me vprašajo kaj bom storil za pomirjenje sveta, vam odgovorim, da smo že storili vse, kar smo mogli: vzgojili smo sedemdeset milijonski narod tako, da spoštuje sam sebe in da spoštuje tudi pravice drugih narodov. Naj tuji državniki in vlade pokažejo isti smisel za pravice drugih narodov.

Adolf Hitler, ljudsko zborovanje v Geri, 17. 6. 34.

Nacistični angel miru

Nemški angel miru drži oljko v levi roki, da z desno roko lahko strelja, če ga kdo napade.

Gauleiter Joseph Buerckel, ljudsko zborovanje v Kaiserslauternu, 2. 7. 1939.

Neomajni sovražnik boljševizma

Pozvali smo tvorne sile vseh dežel na skupno borbo proti uničenju Evrope po boljševizmu. V neomajni odločnosti stojimo proti skupni fronti demokracije in boljševizma.

Dr. Goebbels, Zbor stranke, 13. 9. 1938.

Neomajni prijatelj boljševizma

Fuehrer in Stalin sta se odločila za prijateljstvo. Nenapadni pakt je ustanovil trdno in neomajno osnovo, na kateri bosta obe državi gradili in se razvijali.

Joachim von Ribbentrop, v Moskvi 24. 8. 1939.

Kadar želite kaj oglašati, spomnite se "Proletarca".

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarac.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

CALIFORNIA.

Fontana: Anton Blasich.
Oakland: Anton Tomšič.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: A. Leksan.

COLORADO.

Created Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: Ludvig Yoxey.
Walsenburg in okolica: Frank L. Tomšič.

ILLINOIS.

Chicago: Frank Bizjak, Joseph Oblak, Chas. Pogorelec, Peter Verhovnik, Frank Zaitz in John Rak.
Cicero-Berwyn: Kristina Turpin.
La Salle-Oglesby: Anton Udovih.
Springfield: Joseph Ovea in John Goršek.
Virden: Fr. Hirsch.

Waukegan-No. Chicago: Martin Jud-nich.

INDIANA.

Clinton: Ignac Spendal.
Indianapolis: Mary Stroj.

KANSAS.

Arma: Anton Shular.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.

Detroit: John Zornik, Leo Junko, Joseph Klarich in John Plachtar.

MINNESOTA.

Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Klun.
Duluth: John Kobl.
Ely: John Teran.

MONTANA.

East Helena: Joseph Mihelich.
Klein: Peter Yellar.
Red Lodge: K. Erznosnik.

NEW JERSEY.

Elizabeth: Amalia Oblak.

NEW YORK.

Gowanda: James Dekleva.

OHIO.

Akron-Kenmore-Barberton Mike Koprach in Matt Močnik.
Bridgeport in okolica: Joseph Snoy in John Vitez.

BOG BREZ CERKVE

V New Yorku, kjer je marsikaj mogoče, pripovedujejo sledečo zgodbo:

V eno najodličnejših cerkev je nedavno neko nedeljo hotel vstopiti sicer bolj revno, toda snažno oblečen starejši mož. Na vrhu stopnic ga je vstavil vratar z nastopom kakšnega španskega granda iz dobe Filipa.

"Ali ste član naše cerkvene občine?" ga je vprašal in v njegovem glasu se je izražal dvom, ki skoraj ni bil več dvom.

Starec je priznal, da ni član, ampak je mislil, da je ta cerkev oprta vsakemu, če se hoče pomoliti svojemu bogu.

Vratar ga je pomeril. "Kako ste le mogli pomisliti, da je ta cerkev za vas? Kaj, če bi vprašali svojega boga, ali je to prostor za vas in kako bi spadal v družbo odličnih ljudi, ki prihajajo sem?"

Mož je spoznal, da nič ne pomaga in je odšel, v glavi so mu pa povelje misli, ki jih ne bi bil povedal vratarju.

Par tednov je minulo in stari mož je zopet prišel pred cerkev in hotel noter. Preden je zopet stopil isti dostojanstveni vratar. Hotel ga je odpraviti kar na kratko in je že dvignil roko, potem se je pa domislil in ga posmehljivo vprašal: "No, ali ste vprašali svojega boga, ali je to cerkev za vas?"

Mož je odgovoril: "Da, vprašal sem ga." In preden je vratar imel časa, da bi kaj dejal, je nadaljeval: "Pa veste, kaj mi je odgovoril? — 'Nikar ne izgubite upanja,' je dejal bog. 'Le še poskušajte, morda se vam posreči, priti v to hišo molitve. Jaz sam sem poskušal, da bi prišel vanjo, odkar so jo sezidali in odprli, pa doslej je nisem dosegel uspeha.'"

Tekma v gradnji podmornic

Nemčija bi rada dohitela, ali pa prekosila zaveznike v gradnji ladij, oziroma jih potopila več kot jih morejo sproti zgraditi. A tudi Nemčija izgublja in na morju je že jako opešana. Močna pa je še vedno s podmornicami. Zgradi jih vsak mesec povprečno kakih 18, kot zatrjujejo iz Stockholma in Lisbone.

Nov davčni načrt v prid onih z največjimi dohodki

(Nadaljevanje s 1. strani.)

dobiti, da krije izdatke, kakršnih ni imela v tako ogromnih vztoah dosedaj še nobena dežela v zgodovini. Ameriška vlada krije z davki in posojili ne samo svoje izdatke, nego pomaga materialno tudi zavezniškim deželam. Ta pomoč jo stane dosedaj že nad štiri milijarde dolarjev.

Slovani in Italijani na slavnosti Mazzinijeve družbe

Dne 2. junija je imela v Washingtonu, D. C., Mazzinijeva družba slavnost v počast Garibaldiju, ki je bil borec za edinstvo in svobodo italijanskega naroda. Na nji je bil navzoč grof Sforza, kongresnik D'Alesandro iz Marylanda, u-nijski voditelj Luisi Antonini in več drugih prominentnih Italijanov liberalnih nazorov, dalje visoki vladni uradniki in zastopniki drugih narodnosti. Med govorniki je bil v imenu Vseslovankega kongresa njegov izvršni tajnik Alfred Sieminski. Vršilo se je poleg te več drugih italijanskih priredb (banketov) te vrste, večinoma v Washingtonu in New Yorku, katerih so se udeležili tudi jugoslovanski ministri in bodrili drug drugega za poraz Mussolinija in Hitlerja.

Samo ruda ne zadostuje

State Council of Defense v Illinoisu apelira na vse, da pomagajo pri zbiranju in oddajanju starega železa. Omenja, da delajo v železnih majhnih v severnem Michiganu in v Minnesoti noč in dan, da pa je treba k temu iz rude dobljenemu železu pridjati v jeklnarh enako količino starega železa.

Listen to
PALANDECH'S
RADIO BROADCAST
Featuring a Program of
YUGOSLAV FOLK MUSIC
Every Saturday, 1 to 2 P.M.
STATION WHIP
1520 kilocycles (Top of the Dial)

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

PRISTOPAJTE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanavljajte nova društva.
Deset članov(e) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

POSLUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postaja WGOS, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchan

Društvom in Klubom

Za čimboljši gmotni in moralni uspeh svojih priredb jih oglašajte v

"PROLETARCU"

Labor, Capitalism
And Socialism

"Labor," comments "columnist" Paul Mallon, "has had a good chance during this war to learn how government ownership and operation works out."

And then Mallon goes on to develop a thesis which aims to prove that government ownership means the end of labor union power—as though he cares a tinker's damn about that!

Well, to begin with, Labor, by the very fact of war's world-wide sweep, has had a good chance to learn how the private-profit system works out. Labor now knows that capitalism not only breeds millionaires and dependents, fails to develop human resources, gravitates to depression and unemployment and makes unwilling paupers of millions, but that, in the end, it leads inevitably to mass slaughter.

However, Mallon doesn't associate the present plight of the world with capitalism. Like Scarlett O'Hara in "Gone With the Wind," he won't think of that today; he'll think of that tomorrow.

What Mallon wants workers to understand and fear is that, under a Socialist set-up they won't have the right to strike. That, he pretends to believe, is a terrible threat and one to be greatly feared and sternly combated.

We are just charitable enough to conclude that this man Mallon doesn't know what labor unions and strikes are. So we'll enlighten him.

A union is a weapon which workers have forged for their own use. A strike is one manner of employing this weapon with some degree of efficiency.

Under capitalism unions are used as combat weapons because the private-profit system divides workers into economic and social classes and makes it impossible for all the people to have a common interest.

Given a Socialist economy and the purpose and use of unions would change. When the means of life are owned in common and when wealth is distributed on the basis of service rather than of ownership, unions of workers will become administrative machines. Instead of looking to government to do something for them, the workers then will SE the government.

Surely, when the clash of interests, which now breeds strikes, is replaced by common interest, strikes will end. Then there will be need to strike. The workers (who will also be the owners) will make the rules of the game and either live up to them or change them.

In attempting to smear Socialism, Mallon and his kind tell just enough of the truth to befuddle large numbers of people. And, of course, whoever confuses the victims of exploitation gives valued service to the exploiters.

In this case Mallon is arguing against Socialism according to the rules of capitalism. That's not a fair way to argue. When the private-profit racket is abolished and a Socialist order established, all the social forms which came into being under the old order will sooner or later be replaced by new ones that fit the new order.—Reading Labor Advocate.

What Caused the Collapse of France

For a long time every daily paper one read declared the workers and their "high wages" and 40-hour week were responsible for the "collapse of France." Of course, there wasn't a shred of evidence to sustain that charge, but the editors and the columnists continued to repeat it.

During the last few days, in an address to the graduating class of a Washington college, Paul V. McNutt, who, as high ranking member of President Roosevelt's official family, has access to all the facts which have filtered through from France to our State Department, told an entirely different story. He said:

"France chose to put her faith in the Maginot line. Two years ago it was the symbol of impregnability. Today it is the symbol of futility.

"The products (which went into the Maginot Line) had been sold to an aging general staff by the corrupt French Steel Trust and the Cement Trust. French generals became smug in the knowledge they could win 'the last war'—on paper. French society—military and civil alike—atrophied comfortably in 'security.'"

That seems to place the responsibility on crooked business, incompetent militarists and a rich, but decadent, society—and that is where it belongs.—Labor.

OUT OF THEIR
MOUTHS

March 12, 1940, Rep. John C. Shafer of Wisconsin: "I believe the real danger to America is from within. Let us not become extravagant with reference to expenditures in the name of national defense."

March, 1941, The Chicago Tribune: "We have no reason to fear any nation or combination of nations that can be brought against us. Japan already has her hands full in China, and the end of that war is not in sight. Germany is still trying to overcome Britain. Italy is punch drunk. Even if all their plans of conquest should succeed within the next few months, it would still be long after January of 1943 before they would turn their attention to us."

April 3, 1940, Rep. Raymond Springer of Indiana: "The War Department and the Navy Department are preparing at this very moment as if for war, and we are using the vast sums which were appropriated for those departments in the frenzy of the impulse 'to spend it as quickly as possible.' We are not in war. We are not going to become involved in this European war. This spending must be stopped in order that our taxes may be reduced."

April 3, 1940, Rep. John Jennings, Jr., of Tennessee: "It is not our war. We did not make it. We have no stake in it. The safety of this country must not be made to depend on what happens in Europe. Let us attend our own business and let other people's business alone."

April 4, 1940, Rep. John M. Robinson of Kentucky: "Who can, with consistency, entertain the thought that we are threatened with attack from France, or England, or Germany, or any other country? What nation in Europe desires to take on the United States as an active war enemy, in addition to the nations with which they are now at war?"

February 14, 1940, Rep. George H. Tinkham, of Massachusetts: "At the very outbreak of the European War, the President began repeatedly to inject the poison of fear in the veins of public emotion. He began seeing phantom submarines off our coast."

Feb. 16, 1940, Rep. J. William Ditter of Pennsylvania: "The President's naval expansion program, based on an undefined foreign policy or on an exaggerated domestic need—a program that carries with it an admitted divergence of funds—must be looked upon with some degree of apprehension and a considerable amount of suspicion."

Feb. 16, 1940, Rep. Frederick C. Smith of Ohio: "Whatever may be our needs for additional expenditures for defense, every dollar we increase previous costs burdens our sick economy that much more. After all, it is hardly a good thing to do to give a sick man a gun too heavy for him to carry."

Feb. 16, 1940, Rep. John G. Alexander of Minnesota said: "When we consider that we are asked to forego wise and helpful expenditures for civil functions of the War Department so that we can build for war, we wonder. We are being asked to appropriate upward of \$2,000,000,000 for national defense—a so-called program for peace. Do we prefer to spend our money for war or for our pressing domestic needs?"

The New Leader.

Direct Information

An old English charwoman, whose pride in her soldier son was very great, appeared at her place of employment one morning and, with deep emotion, announced to her coworkers that her boy was dead.

"How do you know?" she was asked. "Did you hear from the War Office?"

"No," was the reply. "I heard the news from my boy himself."

"From the boy himself?" her astonished friends exclaimed. "How on earth could you do that?"

"Here's the letter," she sobbed, taking a crumpled sheet from her pocketbook. "It says, 'Dear mother—I am now in the Holy Land.'"

THE MARCH OF LABOR

"Fifth Wheels and Trouble-Makers"

Price control intimately touches the life of every American, and there cannot be effective enforcement without the cooperation of consumers. Curiously, however, the Office of Price Administration has the amazing position that any advice or suggestion from that quarter will be regarded as an impertinence. It has launched a campaign to snuff off participation by housewives, insisting "any self-appointed price policemen should be identified as fifth wheels and trouble-makers."

"Bread and Butter," publication of the Consumers' Union, declares this insult to housewives is in keeping with the O. P. A.'s "own low-grade exhibition of public leadership," and that it has yet to learn the simple fact of life that fifth wheels come not from consumers who are given definite responsibility, but from those who are denied it.

"It may very well be," "Bread and Butter" asserts, "that O. P. A. has made a deal with the retail pressure groups which have been frequently the O. P. A. buildings in Washington. And assuredly the student of bureaucratic tendencies would find much material here."

"If O. P. A. wants enforcement to be intelligent and effective, it must work with consumers, keep them informed, and stop belittling with insults their natural eagerness to help."

This indignation is fully warranted. Instead of repelling housewives as "Gestapos," the O. P. A., if it has any sense, will welcome and encourage their cooperation. Turn the women who do the family buying loose against profiteers and Mr. Henderson's job will be simplified, and it will not be necessary to build up a bureaucracy of 100,000 employees, as has been proposed.—Labor, Washington, D. C.

MR. HAM THE FISH

REMEMBER HIM AND HIS
KIND ON ELECTION DAY

By Max Lewis in the Hat Warker

On August 28, 1939, after Hitler had broken every promise he had made, violated every treaty to which he had been a party, rejected every appeal made to him by President Roosevelt to preserve the peace of Europe, and overrun every country which lay in the path of his ambition for world conquest and domination, Congressman Hamilton Fish told newspapermen that Germany's claims were "just." That was the conception Fish had of international justice.

On March 12, 1940, Fish told the House that he could not understand how we could use more than 2,000 planes—because the President called for more. That is what Fish, a member of Congress, knew of dangers confronting our nation, and the steps that had to be taken to face those dangers.

On April 29, 1941, he said, "It will take a Navy three times the size of ours to attack us." In a further effort to lull our people into a false sense of security he said, on August 6, 1941, that our Navy was seven or eight times greater than the German Navy—therefore we were in no danger. Not a word about the Japanese Navy. Not a word about the effect on Germany's naval strength if it were augmented by the French Navy, which every one knew was within the range of possibility. In five years, he predicted, we would have a two-ocean Navy. But supposing Japan would not wait?

On August 8, 1941, he still could not make up his mind what the issues were in the war. "Recent events," he said, "raise doubts that this war is a clear cut issue of liberty and democracy... Freedom in America does not depend on the outcome of struggles for material power between other nations." That is all it was, or is, to him—a struggle for material power.

When, in spite of his bitter hostility, the bill extending the service of seafarers was carried by a majority of one in the House, he called it the "administration's pyrrhic victory." The purpose of the bill, he said, was not to get prepared but to become involved in war. He was "convinced that unless we go out looking for trouble and war with a chip on our

shoulder we need have no immediate fear of being attacked." That was four months, almost to a day, before Pearl Harbor.

His arguments ran like this: It made no difference who won the war. Besides, if we went into it, the chances were we would be licked. America would fight if it were attacked. But it could not be attacked. Therefore, a large army and huge expenditures for equipment were unnecessary.

The only nations he reviled were the United Nations, the democracies. If he thought that Hitler had anything to do with bringing on the war, he refrained from making the accusation. Roosevelt was the arch enemy of mankind—not Hitler. He charged that Roosevelt was guilty of high crimes and misdemeanors.

On November 12, three weeks before Pearl Harbor, he was still convinced, "that America had nothing to fear from foreign dictators, now or in the future." As late as December 5, two days before Pearl Harbor, he was denouncing the President because of the report that a large army would be organized by Roosevelt.

The day we go into such a war, he said, "we shall have lost, although we may be victorious in five, ten or twenty years." Oh yes, he was for crushing Hitler by aiding the democracies—but he would not send such aid in zones where Germany might attack us, because that would lead to war. How, then could we help the democracies crush Hitler? He didn't say. Besides, he said, "it seems obvious to me that if we crush Germany, Germany will go Communist" which in his opinion, would be a greater calamity. So why crush Hitler?

These are just a few excerpts from a record which Fish would like to erase. No wonder he is worried. No wonder he pleads that since Japan's attack he has been good, a good American, because he, too, wants to see Japan licked.

So, remember him next November in a sensible way.

Unemployment Held at
Lowest Point in 12 Years

According to the National Industrial Conference Board, unemployment dwindled to 1,750,000 persons in April, the lowest point in 12 years. During the year, the board said, 3,000,000 workers had connected with pay rolls.

ONCE DESPISED "OKIES"
NOW WELCOME

A few years ago a prolonged drought stared a large section of the Southwest, which became known as the dust bowl. Thousands of burned-out farmers, lured by the lying promises of labor contractors, flocked into Arizona and California.

Legal barriers were hastily erected against their admission; those who breached the barricade were treated inhumanly and exploited unmercifully. John Steinbeck wrote a book, "The Grapes of Wrath," which detailed with stark realism the harsh experiences of the "Okies" in California.

The war has worked a vast change in the lives of the "Okies," as in all other Americans. The removal of Japanese from coast areas and the demands of the army and of war industries have created a serious shortage of farm labor. California has put out the welcome mat and now greets with open arms migratory workers who may be useful when crops are ready for harvesting.

While rejoicing at the improved condition of the "Okies," don't be too hard on California. Those who mistreated poor devils who were eager to exchange their labor for food and shelter were simply acting as people always act when they feel their own economic interests may be imperilled.

THIS CONGRESS
SHOULD BEGIN NOW

The late Sen. Robert Marion La Follette's judgment of Versailles has been borne out all too tragically in the years that have followed. It doesn't help much to say that things might have been different if the United States had joined the League because the Treaty which the League was to have enforced was rotten at the core. And certainly Great Britain and France showed at the time of Manchuria and Abyssinia that they had little patience with our type of anti-imperialistic morality.

One can't help wondering, with the help of hindsight, if President Wilson's hand might not have been strengthened immeasurably at Versailles if Congress had passed the La Follette peace resolution, and thus served notice in advance that the people of the United States would tolerate no settlement based on revenge, indemnities, and the territorial aggrandizement of some of the victorious Allies. And one can't help wondering, drawing on foresight, if the time hasn't come for the present Congress to assert itself and to state its terms for peace and the post-war settlement.

It is all very well, and all very encouraging, too, to have men like the Messrs. Hull, Welles, Wallace, and Perkins discussing our peace objectives. But unless the people, through their elected representatives, begin to make their aims clear now, we may find ourselves again sending a President abroad without a clear-cut mandate from the Congress and the people of the United States.—M. H. Rubin in The Progressive.

A GREAT TRUTH

When this war is over, "the one unforgivable sin," according to Milo Perkins, of Uncle Sam's Board of Economic Warfare, will be, "Idleness, whether of men, money, or machines." The United States will have "the greatest production of raw materials, the greatest industrial plant, the greatest number of skilled workers in all history."

Mr. Perkins adds: "A world at work at decent wages is a world of economic stability." More wisdom has seldom been packed into a sentence.—From Labor, organ of the Railroad Brotherhoods.

Old gossip are usually young flirts gone to seed.—J. L. Sanford.

STOP THIS BLACKOUT!

Buy United States WAR BONDS

REMEMBER LIDICE!

There is a small town in a far away corner of the earth which is destined to become celebrated in history as long as civilization survives. It is a pleasant little town nestling in the beautiful countryside of Bohemia, not far from Prague. Its entire population counted but some 1,500 souls—farmers, artisans, a few industrial workers. It is—it was—a happy little town, with its small town, old European customs, its small-town joys and sorrows, its fetes and holidays.

This town has been destroyed—ruthlessly, wantonly destroyed. Hitler ordered it erased from the face of the earth.

The name of this town is Lidice, and Hitler ordered it erased from the face of the earth for its grievous sin. Nestling in the hills of Bohemia, it breathes a road along which a thug by the name of Heydrich was speeding from one debauch of murder to another. The Hangman was what people called this killer, for his arrival in any place was followed with the torture and murder of innocent victims. Yet Hangman is too elegant a name; Heydrich was but a common thug who rose to office because he was more ruthless in murder than others in the Nazi murder machine, and he therefore found favor in the eyes of the Chief Hangman, Hitler himself.

The Hangman had feasted on human blood in Czechoslovakia and was speeding to another revel of carnage when two brave men, risking their lives for liberty and humanity, pounced on his car, and despite all the shield of gunmen and terrorist, managed to lay him low with bomb and pistol shots.

The two brave men eluded Hitler's killers. They found refuge among the common people of Czechia, and none of Hitler's spies and none of Hitler's terrorists could ferret them out. Bribes of fabulous wealth were offered, but none would be tempted; threats were invoked, but none would succumb to fear.

And so Hitler ordered the entire town of Lidice, basking innocently in the sunshine of Bohemia, erased from the earth. With a ferocity that would shame the most benighted savages, he ordered a scourge of every living and inert thing in this hamlet. He sent his killers into the town and they separated the men from the women and the children. The men they thereupon killed in cold blood. The women, the children, the very infants sucking at their mother's breasts, they drove from their homes and dispersed them among several slave camps, so that never, never shall they return to their beautiful little town of Lidice.

And every building, every home, every structure that houses humans or kine was dynamited, burned, razed, ground into the dust. And the church that tolled its bells for weddings and funerals was first to be destroyed, and its pastor could offer no unction to the executed nor solace to the bereaved, for he himself, being a male and a man of God, was among the first to be killed.

Wanton, maniac savagery in a frenzy of impotent fury sought revenge, and Hitler ordered the town of Lidice executed as a sacrifice to his blood lust. He ordered it erased from the face of the earth and from the memory of man.

But Lidice is not erased. This pleasant little hamlet of Bohemia is not destroyed. It lives and will continue to live as an everlasting monument to the bravery and the suffering of man, and an everlasting monument to the savagery, the unthinkable bestiality of those who would debauch mankind.

The church bells of Lidice, silent now, will peal again. They will sound the doom of Hitlerism, and their joyful clangor will call victory. The hangmen and the gangsters, the killers and the vandals will be erased from the face of the globe. The earth will smile again and its fruits will nourish the men and the women of Lidice and their little children. For man will be free again, and will walk upright to his humble tasks and to his great works; man will be free again and will walk upright, for no longer shall he feel shame for his kind.

Lidice shall live again, for only then will life be worth living.

The Hat Worker.

HITLER IS DOOMED

When Hitler put this war on wheels he ran it straight down our alley. When he hitched his chariot to an internal combustion engine he opened up a new battlefield—a front that we know well. It's called Detroit. When Hitler took this war into the skies he rose into our own element. We're meeting him there already. From Brest to Berlin he feels our strength, and as the days of summer lengthen he'll feel it again and yet again, without respite.

When Hitler brought civilian population into the war as innocent victims, he unthinkingly brought in the German people. He had shouted his way into their confidence; he had attacked other peoples ruthlessly and with evil cruelty and had tried to justify his wickedness by saying that such a fate could never be visited on his own race of supermen.

And now that the German people are beginning to feel our wrath, and as a thousand of their cities and towns soon will feel it, they will know that Hitler's promises are written in water, and Hitler will meet a new enemy—his own people.

How long we must persevere before these things happen we do not know.

We do know that by skillful planning and courageous action we can speed the day. If we work and fight together, with singleness of purpose, and if we strive alone, each in his own job, to make each hour and each individual minute count, we'll assure victory.—Lieut. Gen. Brehon B. Somervell.

"LAWYERS UNION"
PROTECTS A CROOK

From time to time LABOR has discussed the "lawyers' union," commonly known as the bar association. The comment has been mostly critical; but nothing contained in these columns was as devastating as an editorial printed recently by the Detroit "Free Press."

The "Free Press" said that 22 years ago a wealthy Michigander left an estate of well over a million dollars for the care of crippled children. He named Harold H. Emmons, a prominent member of the Michigan bar, as administrator of the fund.

"In all these years," the editorial declared, "not one cent has ever gone to aid the crippled child. All the money which Emmons received from the estate was embezzled and he does not have any part of the money today."

Six years ago, charges of fraud were filed with the Michigan Bar Association against Emmons, demanding his disbarment, the "Free Press" recalls. Nothing ever came of them. The case has been settled out of court. Declaring that "when all the lawyers are through there will not be sufficient money to buy a crutch for a gnat," the editorial added:

"The 'Free Press' does not pretend to understand the intricacies of the law, but if it provided that Harold Emmons shall not be punished, then we agree with Dickens' Mr. Bumble: 'If the law supposes that, the law is a ass!'"

This is not an isolated instance of a bar association covering up and protecting a rascal in its ranks; similar cases could be recited indefinitely. Lawyers who make a business of baiting labor unions might better devote their attention to a little housecleaning at home.—Labor.

As part of its campaign against all liberal movements, Colonel McCormick's Chicago Tribune has been forced to attack several of its former employees. On May 25 the paper carried a three-column article apologizing to its readers because William L. Shirer, Edmond Taylor, George Selles and Jay Allen had once served as foreign correspondents for the Tribune.